

ESCOLA PIA SANTA ANNA-MATARÓ

“NETEGEM LA GUERRA”

Campanya solidaria en ajuda als refugiats
sirians

Mercedes Sánchez i Joan Simó

TUTOR: Pep Carbó

CURS 2016-2017

*“És fals el rumb i navega
mar enfora del coster.
Ja no es veuen ni les runes
de ciutats que varen ser.*

*I les illes són desertes:
ni sirenes ni recers,
ni golfades per entrar-hi...
Sempre en mar, en mar etern!*

*Aventura interminable.
Nau de Mort i nau d'Infern.
Seré el Nauxer Impossible?
Navegant del Desesper?”*

-Ventura Ametller

**A en Pep, el nostre tutor,
per les seves ganes de seguir endavant,
per la seva confiança en nosaltres,
per tot en general.**

Sense tu no hauria estat possible.

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ	
• Justificació (Com va començar tot?)	Pàg. 5
• Hipòtesis i Objectius	Pàg. 6
• Metodologia	Pàg. 7
2. PART TEÒRICA	
• REFUGIAT. Què vol dir?	Pàg. 10
• El conflicte entre xiïtes i sunnites	Pàg. 13
• L'epicentre: El món àrab	Pàg. 16
○ Tractat de Sykes-Picot. L'origen de tot.	
○ Síria	
○ Iraq	
○ El Líban	
• La llarga Odissea	Pàg. 33
○ Adam: Els dos deserts de Líbia.	
○ Hashem al Souki: Recórrer Europa per unir una família.	
○ Ali: El Nen d'Idomeni.	
• LA REFLEXIÓ: Nosaltres també vam ser refugiats.	Pàg. 39
○ Entrevista a José Vargas	
3. PART PRÀCTICA	
• Estades a Grècia	Pàg. 43
• Campanya "NETEGEM LA GUERRA"	Pàg. 47
• Inversions i projectes de futur	Pàg. 50
4. CONCLUSIONS	Pàg. 52
5. AGRAÏMENTS	Pàg. 54
6. BIBLIOGRAFIA	Pàg. 56
7. ANNEX: Entrevista amb Andreu Rul-lan	Pàg. 57

1. INTRODUCCIÓ

- **Justificació**

L'any passat, precisament pels volts d'aquestes dates, ens van passar a classe un vídeo de la guerra de Síria i la situació del refugiats. La veritat és que aquelles imatges ens van impactar, sensibilitzar i commocionar a tots. Ara bé, al cap de 5 minuts tots vam oblidar-nos-en completament. Havíem tornat, com per art de màgia, a les nostres preocupacions quotidianes, havíem tornant a amotllar-nos a la bombolleta fantàstica en la que tenim el luxe, no sempre valorat, de viure.

Així va ser que germinà la llavor d'aquest treball, una mica amb la finalitat de no oblidar i de no quedar-nos només en paraules i pensaments, passar a l'acció.

Ja havíem tingut una experiència en l'àmbit de les campanyes solidaries quan, sent delegats de l'ESO, havíem contribuït a recaptar diners per socórrer als afectats pel terratrèmol que va arrasar Nepal el 2015. És per això que ens vam veure amb cor de posar-nos mans a l'obra i intentar fer alguna cosa pels més necessitats.

La idea inicial era fer una cosa similar a la que ja havíem fet. És a dir, organitzar una venda solidaria de pastissos i limitar-nos a donar els diners a una ONG de confiança. A part d'això, vam creure que calia treballar en la conscienciació sobre el que estava passant a Síria, i la recerca històrica seria un bon punt de partida.

Res ens podia fer imaginar com acabaria tot plegat...

- **Hipòtesis**

1. La majoria de la població desconeix la situació actual de la Guerra Civil Siriana.
2. Es possible ajudar als refugiats directament i sense necessitat d'intermediaris.
3. Es pot aconseguir mobilitzar una escola sencera per una bona causa.
4. Cal conèixer la història d'un país per entendre els seus conflictes.

- **Objectius**

- ❖ Viatjar a un camp de refugiats grec per poder veure de primera mà el que allí passa.
- ❖ Organitzar una campanya solidaria a l'escola per recaptar diners.
- ❖ Invertir aquests diners en millorar (d'alguna forma) el dia a dia dels refugiats sirians.
- ❖ Crear material didàctic per conscienciar sobre la situació de Síria i els seus països veïns.
- ❖ Conscienciar de manera real. Aconseguir que la gent senti el problema com a seu i actüi.

- **Metodologia**

Abans de posar-nos a treballar en cap acció solidaria, calia ser conscients del que ja s'estava fent i contactar amb persones del nostre àmbit que hi estiguessin ficades. Ràpidament ens vam començar a moure i vam contactar amb la Charo Moreno, qui en aquell moment treballava com a voluntària al ja desmantellat camp d'EKO. Fou ella la primera en esperonar-nos per viatjar a Grècia i veure amb els nostres propis ulls el que era un camp de refugiats.

Després d'un primer intent fallit, el 13 de juny del 2016 vam fer les maletes per volar cap a Tessalònica. Ho vam fer gràcies a l'ONG Salaam Cultural Museum (SCM), que ens va donar feina durant una setmana als camps de refugiats kurds de Frakapour i Iliades. Aquest primer viatge, que vam fer acompanyats pel Juan Sánchez (pare de la Mercedes) i en Ricard Ribas (company del 2C), ens va servir per entendre que el nostre Treball de Recerca no es podia limitar a una simple i breu campanya solidaria, la gent que allí vam veure necessitava la nostra ajuda, calia fer alguna cosa. Amb les donacions d'amics i familiars obtingudes abans de marxar de casa, vam comprar joguines per als nens i vam poder construir una humil escola per al camp de Frakapour. Havíem posat la primera pedra.

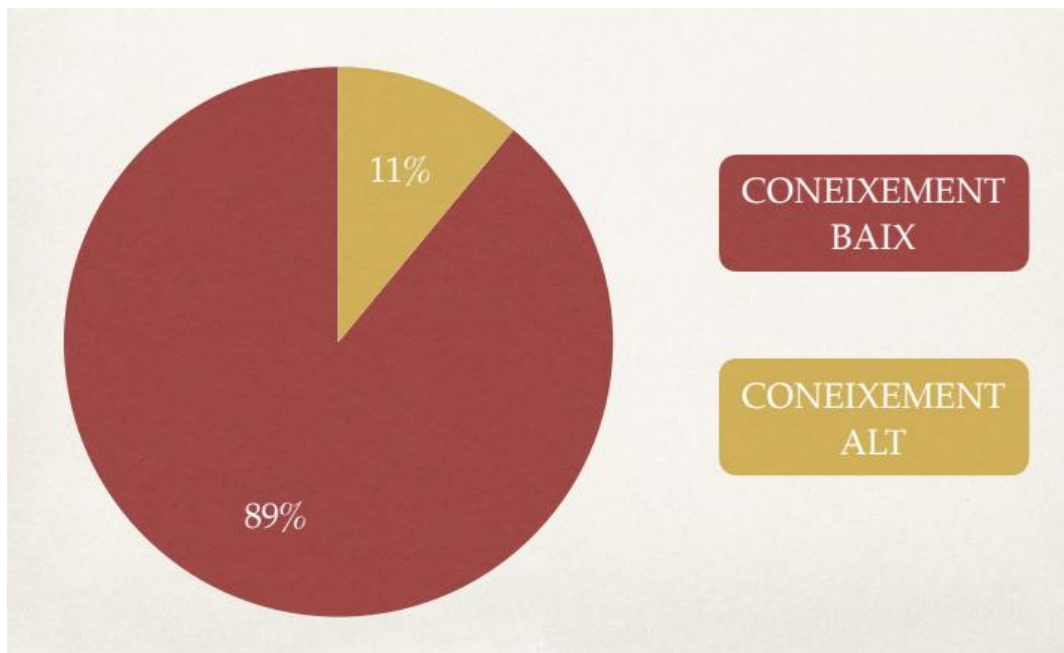
A l'estiu vam centrar-nos en la redacció de la part teòrica (que mostrem més avall). Si es volia explicar el que esta passant a Síria, s'havia de fer bé, des del principi i de forma entenedora. És per això que, a part de la recerca històrica, vam elaborar un breu vídeo que resumeix la història d'aquest país durant l'últim segle i que podeu veure a Youtube amb el nom de "[The Syrian Affair](#)". Les enquestes realitzades a un total de 200 persones ens van demostrar que el desconeixement respecte a la crisi que travessa aquest país és enorme. Més d'un 80% dels enquestats afirmaven tenir un coneixement baix o molt baix de la situació actual de Síria, i molts d'ells no sabien reconèixer a cap d'aquests dos personatges:

Baixar Al-Assad (president de Síria)

Abu Bakr al-Baghdadi (lider d'ISIS)

Dos viatges més (al Setembre i l'Octubre), que fa la Mercedes en solitari, serveixen per ordenar prioritats i desenvolupar la campanya que volem realitzar a l'escola. La primera idea que se'ns acut és la de la distribució d'antisèptics.

La idea li sorgeix al Juan, pare de la Mercedes, quan, treballant com a metge a la clínica instal·lada al camp de Frakapour, se n'adona de com la ràpida transmissió de les malalties entre els refugiats va vinculada amb la falta d'higiene i sobretot amb la dificultat per accedir al rentat de mans. És per això que, durant els següents mesos ens centrem en intentar contactar amb distribuïdores d'aquest tipus de productes per fer-los arribar al camp. Estem tan convençuts amb aquesta idea que, anomenem al projecte: "Netegem la guerra". Però els resultats no són els que esperàvem i acabem havent de reorientar la nostra feina. Davant la impossibilitat de poder optar per l'opció dels antisèptics, decidim dirigir els nostres esforços a recaptar diners per poder dotar als refugiats d'un calçat digne (un altre dels greus problemes amb que conviuen dia a dia).

Posats a recaptar diners van sortir, de seguida, diverses opcions per a fer-ho. La nostra primera idea va ser la de vendre pastissos. Però les dificultats que això suposava ens van portar a acabar decantant-nos per les xapes. Eren barates i fàcils de fer. Amb l'ajuda de "Colònies Jordi Turull", que ens cedeix la màquina per a fer-les, comencem amb la fabricació de les xapes. El preu de producció és de 0,11€ per unitat. Totes elles llueixen el nostre logo (dissenyat per l'alumne Marc Teixidó del 2nD).

Paral·lelament recorrem les classes de 1r i 2n de la ESO explicant el nostre projecte i introduint breument la història del conflicte sirianès. Durant tot el temps que ha durat la campanya (primer amb la venda de xapes i després amb la de les

galletes realitzades pels alumnes del cicle superior d'administració), hem gaudit sempre del suport de l'Escola Pia Mataró i dels professionals que allí hi treballen.

Els diners obtinguts (9.250 euros) han estat invertits en millorar la vida dels habitants de Frakapour. El quart i definitiu viatge, que va tenir lloc aquest desembre, ha servit per fer arribar als refugiats una gran quantitat de roba per afrontar el gèlid hivern. Els detalls sobre la comptabilitat i la justificació de les despeses estan incloses dins la part pràctica.

2. PART TEÒRICA

- **REFUGIAT. Què vol dir?**

Segons l'Institut d'Estudis Catalans.

Refugiat: Persona que, havent hagut d'abandonar la seva terra per motius polítics o a causa de catàstrofes naturals o d'una guerra, ha estat acollida en un país que no és el seu, sense poder gaudir dels mateixos drets que els autòctons.

Quan la "Fundación del Español Urgente" (Fundéu), entitat promoguda per l'agència periodística EFE i el BBVA, va triar la paraula "Refugiat" per resumir l'any 2015, no ho va fer per casualitat. En encendre el televisor o fullejar un diari, no és estrany topar amb les dramàtiques imatges dels milers de persones que, fugint dels seus llocs d'origen, s'embarquen en l'aventura de trobar una terra on poder viure o, simplement, sobreviure.

Un antecedent històric

L'emperador Valent permeten que els gots creuin el Danubi

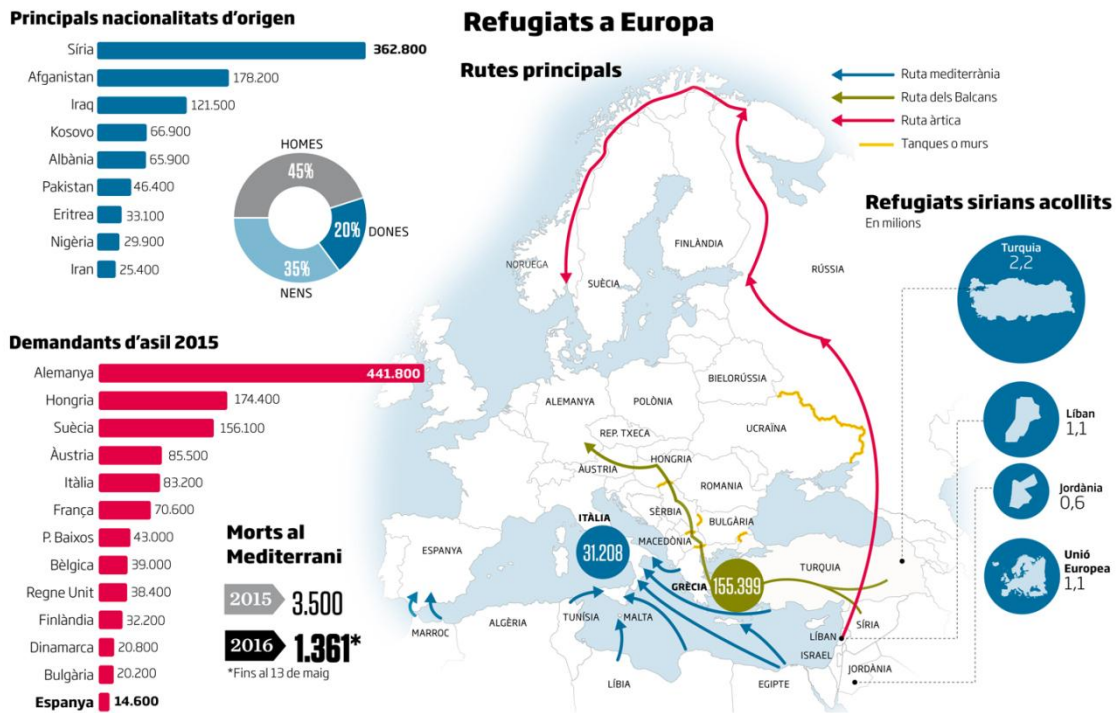
Tot i que el referent més proper, quant a migracions massives, el trobem en els gairebé trenta milions d'europes que van deambular pel continent en acabar la Segona Guerra Mundial, les primeres crisis migratòries es remunten molt abans en el temps... L'any 376 després de Crist, Europa Oriental vivia atemorida per la presència dels huns, un cruel poble de guerrers euroasiàtics popularitzats pel seu líder més sanguinari, Àtila. Les tribus nòmades que vivien en les zones ocupades pels huns, i anomenats "gots" pels cronistes de l'època, es van veure obligades a buscar refugi en territori romà. Davant d'aquesta situació i amb milers de gots que es trobaven a les portes del seu Imperi, l'emperador Valent va ordenar que se'ls traslladés d'un costat del Danubi a l'altre en vaixells romans. Al cap de poc temps, i en veure que l'escassetat de recursos pròpia de la decadent època per la qual travessava Roma, va decidir que els refugiats

havien de ser retornats a l'altra ribera del riu. Els gots s'hi van negar de forma violenta, sabien que tornar al territori controlat pels huns significaria quelcom pitjor que la mort. Així doncs la legió romana es va enfrontar amb aquells refugiats que van provocar una veritable carnisseria entre les forces de l'exèrcit romà. A poc a poc, les tribus bàrbares (nom genèric que rebien totes aquelles persones que no pertanyien a l'Imperi) van anar incrustant-se cada cop més en la societat imperial, fins al punt que, un segle després, els descendents d'aquests primers gots acabarien prenent el control de la capital romana i iniciant, l'any 476, un dels períodes més foscos de la història: l'Edat Mitjana. Una de les claus per entendre la caiguda de l'Imperi Romà d'occident es troba en la mala gestió de la massiva immigració produïda en la seva última etapa. "Es llegeix i s'estudia per prevenir fenòmens que mai són nous" diu l'escriptor Arturo Pérez-Reverte en el seu article "*Los godos del emperador Valente*". Però està l'Europa del segle XXI preparada per no cometre els mateixos errors que els emperadors de temps passats?

Una crisi en augment

Es calcula que, a data del 31 de desembre de 2015, la xifra global de refugiats girava en torn els 21,3 milions. Aquestes dades poden ser traduïdes entenent que, durant cada minut del 2015, 24 persones es van veure obligades a fugir de casa seva. Els països més afectats per aquesta crisi són Síria (amb 4,9 milions de refugiats), l'Afganistan (amb 2,7) i Somàlia (amb 1,1). Però no tot és això, l'informe anual d'ACNUR (l'Alt Comissionat de les Nacions Unides per als Refugiats) també senyala l'existència de 40,8 milions de desplaçats (persones que es veuen obligades a traslladar-se a un altre punt dins del seu país de residència). A aquesta situació, dramàtica de per si, l'acompanya l'èxode massiu d'emigrants econòmics que, motivats per la precarietat de les seves vides i les escasses oportunitats de treball, decideixen abandonar els seus llocs d'origen i provar sort a l'anomenat "Primer Món". La Convenció de Ginebra del 28 de juliol del 1951 no considera a aquestes persones, sovint provinents del Nord d'Àfrica i Sud Amèrica, com a refugiats, negant-los així el dret a sol·licitar asil polític. Moltes d'aquestes persones sobreviuen al nostre país de forma irregular i sense garantia de poder arribar a ser mai ciutadans de ple dret.

Davant un context dramàtic com aquest, la Unió Europea no ha sabut, de moment, estar a l'altura de les circumstàncies. El següent gràfic mostra el nombre de refugiats que han demanat asil a cada un dels membres de la Unió (*FONT: Càritas*).

La Unió Europea s'ha compromès al reassestament de 660.000 refugiats arribats a les costes d'Itàlia i Grècia. Tenint en compte que només a Alemanya hi ha 441.800 demandants d'asil, les xifres a les quals s'ha compromès la UE són bastant baixes. Però, tot i ser tan reduïdes, la majoria dels estats estan molt lluny de complir-les. El cas d'Espanya és especialment alarmant, de les 15.675 persones que haurien d'haver arribat al nostre país, l'Estat només s'ha compromès a acollir-ne 1.499. Tot i això, l'últim informe del govern xifra, a data del 24 d'agost de 2016, en 474 el nombre de refugiats reubicats des de Grècia i Itàlia. Mentrestant, països en moltes pitjors condicions, com Turquia o el Líban, fan front a l'acollida de 2,2 milions i 1,1 respectivament.

Com a responsables d'aquest treball, hem preferit centrar-nos en els refugiats que fugen dels conflictes ètnics i religiosos de l'Orient Mitjà, centrant-nos en Síria, l'Iraq i el Líban. En les següents pàgines intentarem explicar, de la forma més entenedora possible, el context polític d'aquests països i les causes que porten als seus habitants a deixar-ho tot i recórrer un llarg viatge fins a les portes d'Occident. Però això cal explicar-ho des del principi, així que, ens perdonareu si anem una mica enrere en el temps per tal de comprendre millor aquesta història.

- **El conflicte entre xiïtes i sunnites**

Mahoma i Alí en una miniatura otomana

"Abu l-Qāsim Muhammad ibn 'Abd Allāh al-Hāšimī al-Qurayšī", més conegut com a Mahoma o Muhàmmad (La Meca, 570-Medina, 632) és considerat el pare de la fe islàmica. La creença musulmana diu que, a l'edat de 40 anys, Muhàmmad estava meditant a la cova de Hira quan se li va aparèixer l'arcàngel Gabriel revelant-li que ell era l'escollit per a ser el profeta definitiu i encarregat de predicar la paraula d'Al·là (Déu). És d'aquestes suposades revelacions que neix el llibre sagrat de l'islam o Alcorà. Mahoma abandona el seu ofici de mercader i comença la seva labor religiosa. Les seves ferotges crítiques cap a les religions politeïstes i l'augment vertiginós dels seus seguidors comencen a inquietar a les tribus de La Meca i els guardians de la Kaaba (recinte sagrat per les religions de l'època que, a dia d'avui, segueix sent el principal lloc de pelegrinatge dels musulmans). Els seus guardians

tenien por que les idees del nou profeta apartessin els pelegrins de les antigues creences locals. És per això que, l'any 622, Muhàmmad i els seus seguidors són obligats a abandonar La Meca i marxar a Medina. Aquest exili forçat, és conegut com a Hègira i significa la data 0 en què s'inicia el calendari musulmà. A Medina, Mahoma, crea una àmplia comunitat on els seus adeptes es multipliquen. Finalment, el 628, les tropes musulmanes derroten els seus enemics i entren de forma triomfal a La Meca. A partir d'aquest moment començarà l'expansió de l'islam per tot el món, arribant a estendre el seu territori des del sud de França a la frontera amb l'Índia l'any 732. Però abans d'això, Mahoma mor, iniciant una llarga disputa per decidir la seva successió.

A partir d'aquell moment l'islam es dividirà en tres grups: xiïtes (que creuen que el successor havia de ser Alí, gendre del profeta), sunnites (que defensaven la tria, per consens, d'un home de la tribu dels Quraix com a substitut) i kharigites (que consideraven que el nou líder havia de ser elegit lliurement entre tots els musulmans "encara que fos un esclau negre"). D'aquesta divisió inicial, nascuda per un tema polític, han acabat sorgint dues grans branques religioses oposades pel control de l'islam:

- **El xiisme:** Representa, aproximadament, un 20% de la població musulmana. És especialment fort a l'Iran (on és la religió oficial i la practica un 89% de la població), a Azerbaidjan (85%), Bahrain (70%), Iraq (60%), el Líban (28%) i Síria (on, tot i ser només el 13% de la població, controlen el poder).

Pel que fa a l'aspecte religiós, els xiïtes defensen l'existència de més d'un missatge dins l'Alcorà. Més enllà del missatge literal (interpretable per a qualsevol), s'hi amaga, segons ells, un de xifrat o esotèric (només comprensible per certs elegits). Aquesta creença ha servit, en més d'una ocasió, als sunnites per acusar-los de paganisme, al defensar idees místiques prèvies a l'Islam.

Les màximes autoritats dins el xiisme són els imams i els aiatol·làs (experts en ciències islàmiques). Pel que fa a la violència i el fanatisme, només és conegut un grup terrorista

d'inspiració xiïta, Hezbollah (Partit de Deu). Tot i això, l'acció d'aquest grup paramilitar libanès, recolzat per Iraq, està més vinculada a l'antisionisme i la lluita contra la influència americana i israeliana que no a un ideal d'expansió de l'islamisme.

Milicians de Hezbollah

- **El sunnisme:** És el corrent majoritari dins l'islam. El 80% dels musulmans són sunnites. Defensen una visió més tradicional de la religió i creuen que qualsevol musulmà pot interpretar per ell mateix l'Alcorà. El seu emblema i mostra representativa del seu poder és l'Aràbia Saudita (país on es troben les ciutats sagrades de La Meca i Medina). Tot i que, a diferència del xiisme, els sunnisme no té cap tipus d'estructura clerical, inicialment les màximes autoritats polítiques i religioses eren els califes (deixebles de Mahoma). L'últim califat oficial va ser l'otomà (1517-1924), que va acabar amb la destitució d'Abdülmejid II i la creació de la República de Turquia. No obstant això, l'agrupació terrorista Estat Islàmic, va proclamar, el passat 2014, la creació del califat de l'Iraq i Síria. Així doncs, el seu líder, Abu Bakr al-Baghdadi, passava a ser, segons ells, el nou califa i líder espiritual dels sunnites. A un nivell inferior, trobem els mulàs, estudiosos de l'Alcorà i encarregats de celebrar les cerimònies religioses.

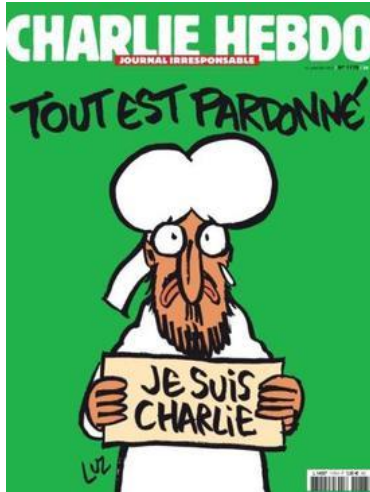
A diferència dels xiïtes, els sunnisme radical, sempre ha mostrat una vocació expansionista i sovint orientada cap a la lluita armada. Moviments com Al Qaida o els talibans, que apareixen en el context de la Guerra Freda, com a resposta a l'ocupació soviètica de l'Afganistan, agafen ràpidament un caràcter antioccidental que els portarà a cometre atemptats com l'atac a les Torres Bessones l'11 de setembre de 2001. L'objectiu d'imposar l'islam a tot el món s'ha vist reflectit, encara amb més força, en la ideologia wahabita defensada per agrupacions com Estat Islàmic.

- El **wahabisme** és una branca radical del sunnisme creada pel religiós Muhàmmad ibn Abd-al-Wahhab (1703-1792). Defensa la interpretació literal de les paraules de Mahoma i l'estricta aplicació de la xara (lleï islàmica), fet en què es basa per aplicar una sèrie de restriccions i mètodes medievals com ara la discriminació contra les dones o la prohibició del cinema i el tabac. Aquesta ideologia és la més arrelada i amb més seguidors de l'Aràbia Saudita, i inspira les actuacions de la majoria dels grups terroristes islàmics.

Sunnites i xiïtes han estat enfrontats des del seu origen. L'assassinat d'Ali, l'any 661, només va ser un incident dins la contínua guerra disputada per les dues comunitats

religioses. Aquesta disputa és indispensable per entendre la situació actual, tant del Món Àrab en general, com d'Iraq i Síria, en concret.

Per que no es pot dibuixar a Mahoma?

L'Islam, prohibeix qualsevol representació del profeta Mahoma. Aquesta prohibició es va fer amb la intenció d'evitar idolatria d'imatges o escultures (característica de les religions paganes i contra la que, el mateix Moisès va lluitar en el seu moment).

Tant xiïtes com sunnites, tenen prohibit dibuixar-lo. Però, mentre molts xiïtes fan cas omís d'aquesta norma, retratar al profeta suposa una greu ofensa per a molts sunnites. De fet l'atreviment de revista satírica francesa Charlie Hebdo al burlar-se de Mahoma va acabar amb l'assassinat de 8 dels seus membres a mans d'Al Qaida (grup radical sunnita).

- **L'epicentre: El món àrab**

- **Tractat de Sykes-Picot. L'origen de tot.**

Tot i ser un dels més extensos i antics imperis d'Europa i Àsia, cap al 1914, l'Imperi

Otomà estava sumit en un procés d'agònica decadència que l'havia convertit en una trista ombra del que havia estat en els seus anys de glòria. La crisi venia de lluny, després de la mort de Soliman I "El Magnífic", qui havia portat a l'Imperi al seu moment de màxima esplendor, la cort va perdre el líder fort que necessitava. Per a callar les conxorxes i intrigues que regnaven a palau, l'emperador Mehmed IV decideix intentar avançar cap a Viena el 1683.

Pensa que una victòria i la consegüent expansió territorial el permetrà recuperar la popularitat entre els seus súbdits. L'intent fracassa. La derrota de l'exèrcit otomà és estrepitosa. Possiblement aquest és el punt d'inflexió que marca el inici de l'evident declivi al qual s'enfronta l'Imperi.

*Soliman I "El Magnífic"
(1494-1566)*

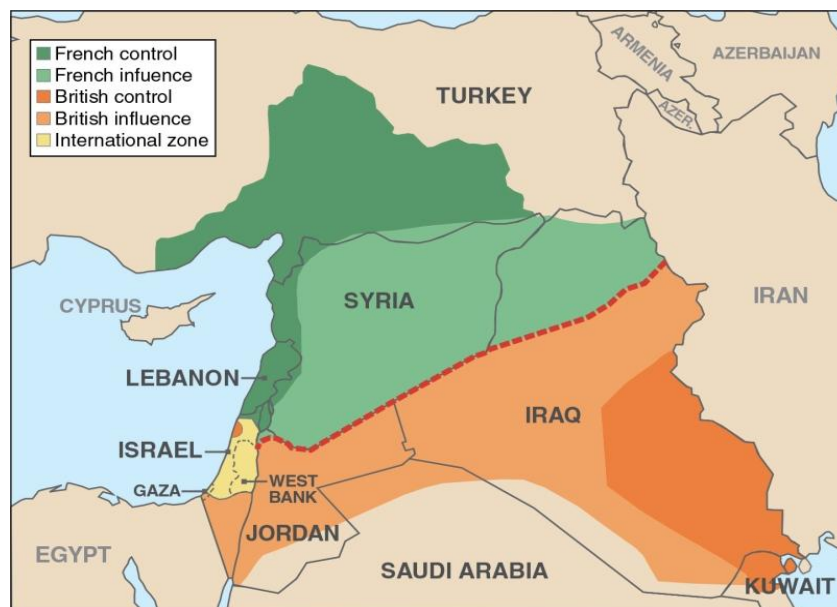
*"Lawrence D'Aràbia"
(1888-1935)*

Després de la independència de Grècia (1830) i de la Primera Guerra Balcànica (1912) en què Sèrbia, Bulgària i Montenegro també s'alliberen del jou dels turcs, la situació era crítica. Quan el 28 de juliol de 1914 Àustria li declara la guerra a Sèrbia i l'enrevessat joc d'aliances, traçat entre les grans potències occidentals, porta a Europa a la Gran Guerra (1914-1918), l'Imperi no té opció. Dins el país hi ha partidaris de recolzar França i el Regne Unit, però el fet que Rússia sigui aliada de francesos i anglesos, fa impossible les bones relacions. Cal recordar que l'Imperi Rus havia estat el principal impulsor de les revoltes independentistes als Balcans, fet que el convertia en el pitjor enemic dels turcs. Així doncs, els dirigents otomans passen a recolzar el poderós Segon Reich. Ho fan amb l'esperança que, una victòria germànica, els permeti recuperar els territoris perduts i elaborar un acord comercial que, gràcies a una ampliació de la ruta de l'Orient Express que arribés a Bagdad, afavorís la industrialització de l'Imperi.

Mentrestant, els membres de la Triple Entesa (França, Regne Unit i Rússia) van arribar a la conclusió que només seria possible derrotar els turcs si abans es guanyaven la simpatia de les tribus àrabs. El poble àrab feia segles que vivia sota domini otomà i les seves intencions d'emancipar-se seguien en peu. Tenint en compte que l'enemic era comú, el coronel T. E. Lawrence (altrament conegut com a Lawrence d'Aràbia) es va encarregar de recolzar la Rebel·lió Àrab liderada per l'emir de la Meca Husein ibn Ali.

El truc dels anglesos, principals implicats en aquest assumpte, va ser prometre als àrabs "La Gran Síria", una nació sobirana que seria governada pel rei Faisal I i on podrien viure lluny del domini dels turcs. El que els il·lusos àrabs no sabien era que, als despatsos d'occident, s'estaven elaborant uns plans força diferents...

L'Acord de Sykes-Picot, que rep aquest nom al ser firmat el 1916 pels diplomàtics Mark Sykes i François Georges-Picot, pretenia repartir l'orient mitjà entre francesos, anglesos i russos. Aquest pacte secret, que no tenia en compte els interessos i aspiracions dels àrabs que estaven morint per alliberar el seu territori, repartia el territori d'aquesta forma: Els actuals Síria i Líban anaven a parar a mans dels francesos; Iraq, Jordània i Palestina per al Regne Unit; Istanbul i Armènia per als russos (a causa de la Revolució soviètica de 1917, Rússia no rebrà cap dels territoris assignats).

La guerra acaba l'11 de novembre de 1918 i alemanys i turcs surten derrotats. És la gran oportunitat que esperaven els àrabs. En un primer moment, just després de la victòria, l'Emir Faisal pren el control de Damasc i una sèrie de territoris de la costa siriana i libanesa. Aquestes expectatives es veuen frustrades quan, els successius tractats de San Remo i Sèvres revelen, el 1920, el que ja es deia a Sykes-Picot. Faisal és expulsat de Síria pels francesos, tot i això, la seva dinastia, els Haiximites, són coronats com a reis d'Iraq pels anglesos.

A partir d'aquest moment la història dels Països d'Orient Mitjà seguirà camins diferents. L'arbitrarietat de les fronteres, imposades per occident, les idees polítiques aparegudes al segle XX, la creació de l'Estat d'Israel o la intolerància religiosa marcaran uns anys convulsos que ara explicarem.

○ Síria

Des de 1920 fins a 1946, Síria viurà sota domini francès. L'ocupació gal·la no serà mai un moment de felicitat per la població. El incompliment de la promesa de gran nació àrab, feta durant la Primera Guerra Mundial, havia demostrat una cosa als sirians: no es podia confiar en Occident. S'inicien en aquest moment una sèrie de tensions entre uns habitants que volen més autonomia i un govern central que no està disposat a perdre l'aconseguit amb la derrota turca.

Síria sempre ha estat situada en un lloc estratègic. Tot i que no té grans reserves de petroli, és l'únic punt de sortida al Mediterrani de les reserves de cru d'Iraq i Aràbia Saudita, sense travessar el canal de Suez. És per això que, en començar la Segona Guerra Mundial, les tropes nazis no perden ocasió d'ocupar aquest territori. El juny de 1940, Hitler havia ocupat França i imposat un govern col·laboracionista conegut com a "França de Vichy". El mandat francès de Síria i el Líban, controlat pel general Henri Dentz, va servir de base als alemanys per intentar mantenir-se a Iraq (que el 1941 havia decidit rebel·lar-se contra el Regne Unit). Però els plans dels nazis a Orient Mitjà van durar poc, el juliol de 1941 les forces aliades van alliberar el país. Quan la guerra acaba, el 1945, amb una nova derrota d'Alemanya, els francesos decideixen concedir la independència a Síria i el Líban. Finalment les tropes de l'exèrcit aliat abandonen, definitivament, la zona el 17 d'abril de 1946.

*Shukri al-Quwatli
(1981-1967)*

Si l'etapa sota el domini francès no havia estat massa plàcida, molt menys ho seria la que ve a continuació. Un cop assolida l'autonomia, el nacionalista Shukri al-Quwatli és nomenat president. Corre l'any 1948 quan, a l'antic protectorat anglès de Palestina, Ben-Guiron funda l'Estat d'Israel. L'aparició d'aquest país desperta l'ira dins el món àrab, ja que, Israel, suposa la implantació d'un estat jueu en un territori majoritàriament musulmà. Per aquest motiu, aquell mateix any, Egipte, Síria, el Líban, Iraq, Aràbia Saudita, Iemen i les tribus palestines declaren la guerra als jueus. Tot i l'aparent desequilibri numèric, els israelians derroten en poc més d'un any a les tropes de tots els països àrabs, ampliant el seu territori i obtenint la victòria en el que es coneixerà com la primera guerra araboisraeliana. Aquesta humiliant derrota serà decisiva per comprendre la història del món àrab, ja que, és en aquest moment que, el descontentament de la població iniciarà una onada de canvi i l'aparició de personatges polítics com Gamal Abdel Nasser, qui, el 1952, derrocarà la monarquia egípcia, posant la primera pedra del conegut com a Moviment Panarabista. Síria no quedarà al marge d'aquest moment de crisi que, el mateix 1949, portarà a l'enderrocament d'Al-Quwatli. Comença aleshores un període d'incertesa on, els constants cops d'estat faran impossible la governabilitat del país fins a mitjans de la dècada dels 50. Entre 1949 i 1955 es van alternar al càrrec fins a quatre presidents diferents (Husni al-Za'im, Fawzi Selu, Adib Shishakli i Hashim al-Atassi). L'únic període de mínima estabilitat arribarà

quan, el 1955, Shukri al-Quwatli torni al poder. L'any següent firma un pacte d'aliança amb l'URSS i comença la política d'aproximació amb l'Egipte de Nasser.

*Gamal Abdel Nasser
(1918-1970)*

Nasser (com ja hem dit abans) fou el màxim exponent del Panarabisme, un moviment polític que buscava la unió de tots els pobles àrabs sota una direcció de caràcter nacionalista i socialista. La idea d'una gran nació àrab seguia, després de 40 anys, atraient gran part de la població. Per aquest motiu, Síria i Egipte formalitzen la seva unió el 22 de febrer de 1958 sota el nom de República Àrab Unida. Aquest invent, liderat pel mateix Nasser i que, a efectes pràctics, convertia Egipte i Síria en un mateix país, no va acabar de funcionar. Així doncs, el 28 de setembre de 1961, un nou cop d'estat liderat pel conservador Nazim al-Kudsi posa fi al projecte d'unificació.

El govern d'Al-Kudsi fa un gir radical en la política internacional, trenca el pacte amb l'URSS, s'alia amb els Estats Units i busca incorporar-se al Pacte de Bagdad (una aliança de països d'Orient Mitjà que recolzaven les polítiques anticomunistes de Washington i entre els que est trobaven Iran, Iraq, Pakistan i Turquia). Però Síria mai serà una bona aliada per als americans, segueix sent un país terriblement inestable. Tant que, el 1963, torna a haver-hi un gir a l'esquerra. El 8 de març, el Partit Baas (una formació socialista nascuda a Iraq i Síria a la dècada dels 40) comença la seva etapa al poder.

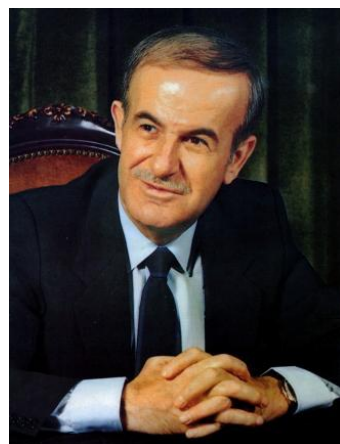
*Militars del Partit Baas celebren el cop d'estat
(1963)*

El Partit conservarà el poder fins a l'actualitat, tot i que sota diferents formes i líders. Des de 1963 a 1966 el president serà Amin al-Hafiz, però les tensions dins el mateix partit faran que sigui empresonat i substituït per Nureddin al-Atassi. Aquest fet, que causa la ira dels dirigents del partit a l'Iraq, causarà que els partits Baas dels dos països se separin definitivament. Sota el govern d'Al-Atassi, Síria rebrà un dels cops

més durs de la seva història recent. El 1967, en el context de la coneguda com a "Guerra dels Sis Dies", Israel ocupa el territori siríà conegut com els Alts del Golan. L'ofensa per aquesta pèrdua segueix vigent avui en dia, sent una de les principals reivindicacions dels nacionalistes àrabs (a l'estil de Gibraltar pels espanyols). El govern acabat de formar es veu molt debilitat per aquesta derrota, i és el mateix ministre de defensa, Hafez al-Asad, qui aconsegueix arribar al poder en el darrer cop d'estat de la història de Síria, el 1970.

Comença el govern més llarg i estable que es coneixerà a Síria després de la seva independència. Amb el suport estable de la Unió Soviètica, Al-Assad instaura un regne de terror que li assegurarà el control sobre la població. El nou president forma part dels alauïtes (una secta dins del xiisme que representa menys del 13% de la població), aquesta excusa li permet acusar a qualsevol tipus d'oposició de ser impulsada per radicals sunnites o jihadistes. L'exemple més greu d'això el podem veure en les massacres succeïdes a Hama el 1982. Una sèrie de protestes contra el règim en aquesta ciutat van acabar amb la intervenció de l'exèrcit i la mort de prop de 40.000 civils morts. Parlem amb un siríà que fa anys que viu a Catalunya (ens demana que no revelem el seu nom).

Desmenteix la versió oficial donada pel govern. "La població de Síria no és extremista, els Germans Musulmans (grup extremista) eren una minoria". Ens explica també la brutal repressió a la qual eren sotmesos. La llibertat d'expressió era inexistent, "tot anava bé mentre no et fiquessis en política". "No t'atreves ni a parlar amb el teu pare, si t'enganxaven criticant el règim podies desaparèixer, aleshores ningú tornava a saber res de tu". Tot i això, l'etapa d'Al-Assad al poder va ser l'inici d'un període de progrés, "quan vaig arribar a Espanya, la vaig veure més enrederida [tecnològicament] que Síria."

*Hafez al-Asad
(1930-2000)*

*Bashar al-Assad
(1965-...)*

Hafez al-Asad mor l'any 2000, deixant com a successor el seu fill Bashar. En un principi, l'arribada de Bashar al-Assad al poder deixa anar una mínima esperança entre els reformistes. Inicia l'aplicació d'una sèrie de mesures que semblen allunyar-lo de les polítiques repressives del seu pare, allibera els presos polítics, permet l'accés a Internet (quan amb Hafez les antenes parabòliques estaven prohibides) i fa alguna tímida reforma econòmica que permet al país abandonar l'endarrerit sistema soviètic i apostar per una economia de mercat. Les il·lusions es queden en això, il·lusions. Les reformes del nou líder, oftalmòleg de professió, no acaben amb la brutal repressió, aquells que s'atreveixen a posar en dubte als Al-Assad segueixen desapareixent sense explicació per obra de la Mukharabat (policia secreta).

La situació és complicada, l'any 2004, el president d'Estats Units George W. Bush afegeix Síria dins de l'Eix del Mal (una sèrie de països que, segons l'administració americana, financen el terrorisme internacional) junt amb Iraq, Iran i Corea del Nord. Aquest fet suposa un bloqueig econòmic que reforça l'aliança del govern amb Rússia i l'allunya encara més d'occident. També en aquest moment, els kurds (un poble sense país que viu entre Iraq, Iran, Síria i Turquia) comencen a protestar per exigir més autonomia. El govern respon com de costum, amb repressió i violència. Hi ha molta tensió i la bomba pot esclatar en qualsevol moment.

*Manifestació contra Al-Assad prop de la ciutat de Homs
(2011)*

El 2011 és l'any de la Primavera Àrab, un seguit de revoltes que fan trontollar els governs dictatorials del nord d'Àfrica. Tot havia començat el 17 de setembre de 2010 a Tunísia, quan les males condicions de vida i la humiliació a la qual havia estat sotmès per part de la policia, van portar al jove Mohamed Bouazizi a cremar-se viu com a acte de protesta. Un altre jove, en aquest cas sirià, Hasan Ali Akleh, segueix el mateix exemple un mes després. Comencen aleshores una sèrie de manifestacions pacífiques per queixar-se de la corrupció i demanar més democràcia. Les manifestacions són dispersades per la policia, tot sembla estar sota control. Però no serà així per molt temps.

Una nit de març, uns nois de la ciutat de Daraa escriuen en un mur la següent consigna: "Ash-shab yurid isqat an-nizam" ("El poble vol la caiguda del règim"). Els responsables són detinguts i torturats, se'ls arriben a arrancar les ungles. El nostre testimoni ens explica que, davant les protestes dels pares dels nois, la resposta del governador va ser "oblideu-vos dels vostres fills i tingueu uns altres". Aquest és el moment en què, definitivament, s'encén la metxa de la revolució. Les protestes comencen a ser massives, milers de persones decideixen deixar enrere la por i sortir al carrer a demanar la dimissió d'Al-Assad. En les protestes del 18 de març hi ha quatre morts, en les del dia 23, ja en són més de quaranta. Bashar al-Assad utilitza la mateixa excusa que el seu pare: els manifestants són, segons el govern, radicals islamistes armats. Tenim imatges de les manifestacions, tant a Damasc com a Homs, que demostren que, com a mínim durant els sis primers mesos, les revoltes són totalment pacífiques. La

gent surt al carrer desarmada i el règim respon disparant. Primer són trets de bala, al cap de poc acabaran sent bombardejats.

Alçar la veu per protestar als carrers de Síria és perillós. Ali Farzat, un dibuixant internacionalment reconegut, va atrevir-se a fer una caricatura del president Al-Assad, conseqüència d'això va ser detingut i torturat. Li van trencar els dits perquè no tornés a cometre "ofenses" d'aquest tipus. Però el pitjor va ser el que li va passar al bomber Ibrahim Qashoush, qui, amb les seves cançons s'havia convertit en dirigent de les manifestacions d'Hama. Quan el seu cadàver va aparèixer al riu Orontes, li havien arrancat les cordes vocals. El missatge estava clar.

El juliol del 2011, un grup de militars, aquells que havien desertat en negar-se a disparar a la població civil, creen l'Exèrcit Lliure Sirià. Comença, oficialment, la guerra. Avui en dia, es tracta d'un dels conflictes més sagnants vistos a l'Orient Mitjà. A principis del 2016, un informe del "Centre Sirià per la Investigació Política" xifrava la quantitat de morts al voltant de les 470.000 persones (un 11,5% de la població). El nombre de refugiats s'apropa als 5 milions, i el de desplaçats (persones que han hagut de marxar a algun altre lloc del mateix país) supera els 6 milions. El de Síria és un conflicte sagnant, fratricida i difícil d'entendre amb claredat, però els principals bàndols estan resumits en el següent esquema:

- ❖ **Govern Oficial:** L'Exèrcit Àrab de Síria i la Guàrdia Republicana d'Al-Assad s'encarreguen de mantenir l'ordre establert i el poder del Partit Baas. Tenen el suport de Rússia, Iran i milícies armades com l'Exèrcit per l'Alliberació de Palestina o Hezbollah (organització paramilitar xiïta del Líban).

- ❖ **Oposició:** Es divideix en dos grups que, tot i que en principi estaven molt separats, s'han anat unit a mesura que ha avançat la guerra:

-Exèrcit Lliure de Síria: Està format per exmilitars de les forces governamentals que, en negar-se a atacar a la població civil, van decidir desertar i iniciar la lluita contra el règim. És el que es coneix com a oposició moderada, ja que representa a aquells que lluiten sense voluntat d'instaurar l'islamisme radical.

-Front Al-Nusra: És la branca d'Al-Qaida a Síria. Defensa l'aplicació de la xaria (lleï islàmica), però en declarar-se enemic de l'Estat Islàmic i el Govern Oficial s'ha guanyat la simpatia d'Aràbia Saudita, Qatar i Turquia.

L'apropament, cada cop més inevitable, entre els dos grans grups de l'oposició fa que, Estats Units o França, que recolzaven econòmicament l'Exèrcit Lliure de Síria, hagin acabat donant el seu suport (indirecte o no) a grups vinculats a Al-Qaida.

- ❖ **Nacionalistes Kurds:** Situats principalment al nord del país, van començar com a grups armats vinculats al Partit de la Unió Democràtica del Kurdistan Sirià. En començar la guerra van prendre les armes i s'han limitat a seguir una política de neutralitat, defensar-se de qualsevol dels bàndols (Govern, Rebels o Estat Islàmic) que ha intentat ocupar el seu territori. Dins de l'exèrcit kurd, hi destaca una secció formada només per dones i coneguda com a YPJ (Yuh-Pah-Juh). A part de la seva valentia, el més sorprenent és que, segons l'ideal que predica Estat Islàmic, "si un jihadista és assassinat per una dona, es podrà anar a l'infern", aquest fet fa més temibles encara a les dones kurdes.

Dona kurda de la YPJ

- ❖ **Estat Islàmic:** Quan el 29 de juny de 2014, Abu Bakr al-Baghdadi, va declarar el califat islàmic d'Iraq i Síria, el món sencer va posar els seus ulls sobre aquesta branca escindida d'Al-Qaida i desconeguda fins al moment. El seu nom no és casual, ja que, a la pràctica, funciona com un estat: cobra impostos, té escoles i, fins i tot, servei

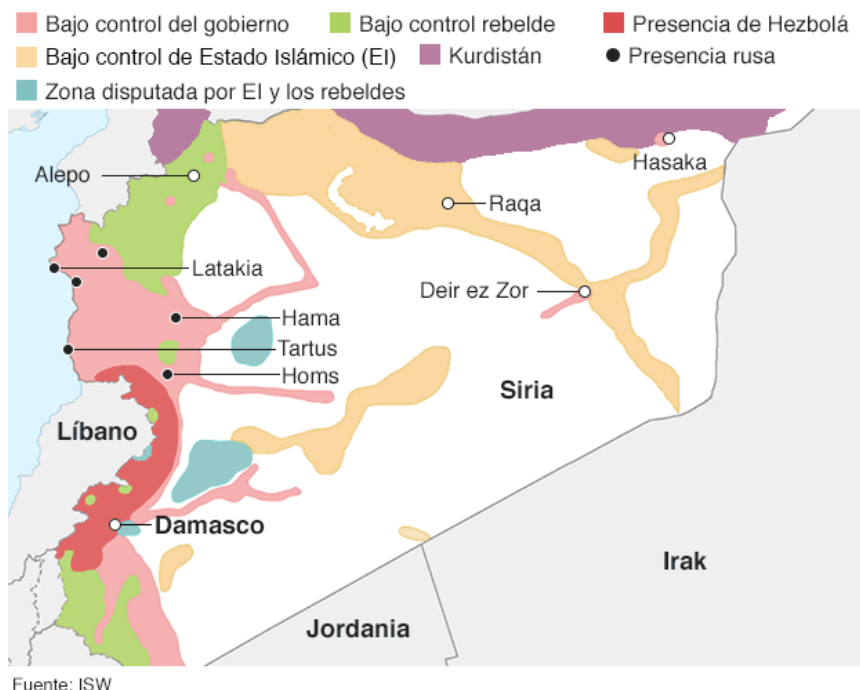
de policia. Es finança gràcies al tràfic de petroli, el robatori i venda d'antiguitats i el "Jaray" (impost que s'aplica als no musulmans als quals es permet viure a canvi de pagar). La brutalitat de l'Estat Islàmic (ISIS, en anglès o Daesh, en àrab) va quedar demostrada quan van executar la seva primera víctima occidental: el fotoperiodista americà James Foley. Foley va ser decapitat i el vídeo difós per Internet. Tot i que el grup terrorista està perdent gran part del territori que controlava entre Síria i Iraq, les seves actuacions a l'estranger s'encarreguen de donar una imatge de força i crueltat que l'han convertit en un dels principals enemics d'occident. En els últims anys, Estat Islàmic ha realitzat alguns dels atemptats més sagnants vistos mai, aquests són alguns exemples:

James Foley abans de ser decapitat per l'Estat Islàmic (2014)

- 2 d'abril de 2015, Kenya. Atac a l'Universitat de Garissa (152 morts)
- 13 de novembre de 2015, França. Atemptat a la Sala Bataclan de París (137 morts).
- 12 de juny de 2016, Estats Units. Atemptat contra una discoteca gay d'Orlando (53 morts).
- 14 de juliol de 2016, França. Un camió desbocat arrasa la multitud durant la celebració de la Diada Nacional a Niça (84 morts)

Aquest mapa mostra la situació dels combats a Síria a data de març del 2015.

Cal recordar que, com tot en aquest món, el joc d'aliances internacionals present a Síria, és susceptible a canvis. De fet, el passat 15 de juliol, els vicepresidents dels Estats Units i Rússia (John Kerry i Sergei Lavrov), es varen reunir per estudiar la possibilitat que els americans passin a donar suport als russos en l'ajuda a Al-Assad per tal de combatre tant a l'Estat Islàmic com a Al-Qaida.

○ Iraq

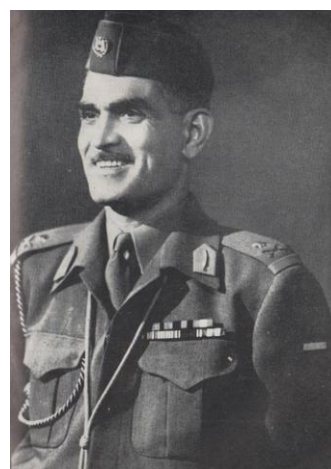

*Faisal I d'Iraq
(1883-1933)*

Quan, com ja hem vist, la idea de la Gran Síria s'esvaeix definitivament, els anglesos decideixen acollir al rei Faisal (expulsat pels francesos de Síria). Faisal I és nomenat rei d'Iraq el 1921, al mateix temps que el seu germà Abdalà a Jordània. Nuri al-Said, reputat militar i company del Lawrence d'Aràbia durant la Gran Guerra, rep el càrrec de Primer Ministre el 1930 i inicia el procés d'independència. Però no tot és tan bonic com sembla, abans d'abandonar el país, els dirigents del Regne Unit, s'encarreguen de firmar un acord que els assegura el control del petroli iraquiana a través de la "Iraq Petroleum Company" (IPC). El tracte és clarament desavantatjós per a Iraq. Aquest fet molesta els nacionalistes que senyalen com, l'explotació anglesa del petroli impedeix la completa autonomia del país. La independència oficial es consuma el 1932, un any abans de la mort de Faisal I. Del 1933 al 1939 el poder estarà en mans de Gazi I. Però un accident de cotxe posà fi a la vida del rei de forma prematura. A causa de la joventut del seu fill, Faisal II (que només compta amb quatre anys), el país serà dirigit pel seu oncle Abd al-Ilah fins que compleixi la majoria d'edat.

Amb l'arribada de la Segona Guerra Mundial i fart del control que els anglesos segueixen exercint a Iraq, el nacionalista Rashid Ali, dóna un cop d'estat en favor de l'Alemanya Nazi. Les tropes del Führer mantenen el poder breument fins que els anglesos tornen a ocupar la zona el 30 de maig del 1941. Acabada la guerra es restaura la monarquia. Iraq entra a l'ONU i esdevé una peça clau en la fundació de la Lliga Àrab el 1945.

Durant la següent dècada, el caràcter del règim dels Haiximites es torna cada cop més repressiu. El 1954 es prohibeixen tots els partits polítics i, un any després, el país passa a formar part del Pacte de Bagdad. Els membres de l'exèrcit, molts d'ells amb idees vinculades al partit Baas i amb simpatia cap a les idees panarabistes de la

*Abd al-Karim Qasim
(1914-1963)*

Revolució Egípcia de 1952, comencen a discrepar, cada cop més, amb les polítiques de la casa reial.

Així doncs, el general Abd al-Karim Qasim liderarà la coneguda com a Revolució del 14 de juliol. Els membres de la casa reial són executats i es crea la República d'Iraq. El nou govern, d'inspiració socialista trenca amb el Pacte de Bagdad, s'alia amb l'URSS, implanta una reforma agrària i lluita contra l'analfabetisme. Però, com ja hem pogut veure en el cas de Síria, les disputes internes no tarden a aparèixer.

Els revolucionaris es divideixen entre comunistes (liderats per Qasim i recolzats per xiïtes i kurds) i nacionalistes (representats pels membres del partit Baas i amb el suport dels sunnites). Aquestes tensions internes porten a Qasim a atrinxerar-se en el poder i acabar convertint el seu govern en una dictadura. El 1959 es dissol tots els partits polítics i intenta annexonar-se Kuwait, tot i que les tropes britàniques acaben intervenint per evitar-ho. Qasim està arraconat, té, cada vegada, més enemics, i, ni el suport de l'URSS i Xina impedeixen la seva caiguda i assassinat el 1963 durant l'anomenada Revolució del Ramadà. El dèbil govern de caràcter panarabista imposat pels germans Arif (Abdul Salam i Abdul Rahman) acabarà caient amb el cop d'estat organitzat pels militants del Partit Baas el 1968. El nou president, Ahmad Hassan al-Bakr, impulsa algunes reformes econòmiques, com la nacionalització dels recursos i empreses del país.

El 1973, i com a venjança per una nova derrota de les nacions àrabs contra Israel en la Guerra de Yom Kippur, els membres de l'OPEP (Organització de Països Exportadors de Petroi), entre els quals es troba l'Iraq, decideix quadruplicar el preu del barril de cru. Un fet curiós és com, tot i això, el govern iraquíà regala 35.000 tones de petroli a Espanya per la simpatia que, el vicepresident Saddam Hussein, deia sentir cap al règim de Franco. Per aquest motiu Hussein serà condecorat, un any després, amb la Gran Creu de l'Ordre d'Isabel la Catòlica.

Reunió entre Franco i Saddam Hussein
(1974)

Independentment d'aquesta anècdota, que ens hauria d'ajudar a situar-nos en el tipus de personatge del qual estem parlant, Saddam Hussein arribarà al poder amb la renúncia d'Al-Bakr el 1979. Aquell mateix any es desenvolupen canvis radicals en la política del veí Iran. La Revolució Islàmica derroca al pro americà i laic xa Reza Pahlevi per instaurar la primera República Islàmica de la història. L'amenaça que, en aquell moment, suposava l'islamisme antioccidental impulsat pel fanàtic clergue xiïta Ruhollah Khomeini, va portar als Estats Units i els seus aliats a -amb l'excusa d'un conflicte territorial- incitar a Iraq a declarar-li la guerra a Iran.

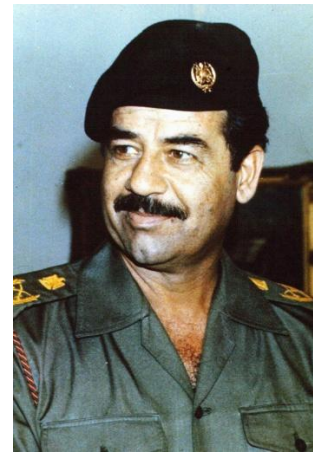
S'inicia així, el 1980, una de les guerres més dures, llargues i cruels vistes mai a la zona. La lluita global contra l'enemic xiïta es veu reflectida en aquest paràgraf del llibre d'Antoni Segura i Mas "El món àrab actual": <<Iraq posava els soldats (la majoria camperols) i un cos d'elit -La Guardia Republicana-; les monarquies del Golf, els diners necessaris per a finançar la guerra; els Estats Units i els països europeus, les armes (incloses les armes químiques provinents d'alemanya)>>. Durant vuit anys es viurà, entre els dos països, un conflicte que, vistes les tècniques i estratègies militars utilitzades, recorda més a la Primera Guerra Mundial que a un enfrontament actual.

Instantània del front en la guerra Iraq-Iran

La revolta de molts kurds del nord d'Iraq, descontents amb la guerra i simpatitzants de l'Iran, serveix d'excusa al govern de Saddam per iniciar una repressió sagnant que portarà a la destrucció de 4.500 aldees i a la mort de 180.000 civils. Tant en els atacs dirigits cap a la població kurda com en l'ofensiva contra l'exèrcit iranià, el règim farà ús d'armes químiques, arribant a perpetrar terribles atacs amb gas mostassa sobre ciutats com Halabja. El responsable directe d'aquestes pràctiques inhumanes no fou altre que Ali Hassan al-Mayid, cosí del president i conegut amb el sobrenom d'Ali "el Químic". El govern dels Estats Units va fer els ulls grossos, ja que, com es va demostrar posteriorment, estava massa ocupat venent armes tant a l'aliat Iraq com, de forma irregular, al suposat enemic Iran. El 1988 la guerra arriba al seu final sense cap canvi significatiu i amb una suma, d'aproximadament, un milió de morts.

L'increïble deute acumulat amb la compra d'armes durant la guerra i la caiguda del preu del petroli han portat a l'estat a una situació de crisi sense precedents. A l'inici de la dècada dels noranta, el país està arruïnat. És per això que, quan Kuwait comença a extreure més petroli del que les normes de l'OPEP permeten, Saddam veu l'ocasió perfecta per ocupar aquest petit emirat, fer-se amb les seves reserves petrolieres i solucionar els problemes econòmics que l'afecten. Quan el 2 d'agost de 1990 l'exèrcit iraquiana travessa la frontera de Kuwait, la resposta de la comunitat internacional és immediata. L'ONU amenaça d'intervenir si Iraq no es rendeix immediatament. El govern fa cas omís de l'advertència i respon amb l'annexió formal de Kuwait el 8 d'agost. El 17 de gener de 1991, acabat el termini que concedia l'ultimàtum de les Nacions Unides per a la retirada iraquiana, una coalició internacional formada per 956.600 soldats de 32 països diferents i liderada pels Estats Units,

Saddam Hussein
(1937-2006)

envaeix Iraq. L'anomenada Guerra del Golf se salda amb un total de 150.000 víctimes mortals i conseqüències terribles per al país. Informes de la mateixa ONU demostren, en els anys següents, com més d'un milió de persones haurien mort de gana o a causa de la falta de medicaments durant el bloqueig econòmic imposat pels vencedors. Tot i la dificultat de la situació i els diversos intents d'aixecament contra el govern (tant per part dels kurds com dels xiïtes), Saddam Hussein aconsegueix mantenir-se en el poder.

*Blair, Bush i Aznar a les Açores
(2003)*

Com ja hem dit, els següents anys són difícils i més encara quan, poc després que es comencin a aixecar part de les sancions, el president George W. Bush afegeix Iraq dins l'Eix del Mal. A diferència del que passa amb Síria, els americans acusen directament a Iraq, no només de finançar el terrorisme internacional, sinó de tenir, també, armes de destrucció massiva. Amb aquesta excusa, Bush, es reuneix amb els presidents de Gran Bretanya (Tony Blair), Espanya (Aznar) i Portugal (Durão Barroso) a les illes Açores.

El resultat de la reunió és clar: Si en un termini de 24 hores, Iraq no entrega les armes, procedirien a la invasió del país. Aquesta amenaça, feta sense el consentiment de les Nacions Unides, va acabar desembocant en l'inici de la Guerra d'Iraq el 20 de març de 2003. El país cau relativament de pressa i Saddam és capturat el 13 de desembre. Tot i ser una guerra força breu, el nombre de morts ascendeix a 400.000 persones. Saddam Hussein seria jutjat i executat el 2006, posant fi a 38 anys de dictadura del Partit Baas. Derrocat el règim, el 2004 s'aprova una nova constitució i es convoquen eleccions per al gener de l'any següent. L'Aliança Iraquiiana Xiïta Unida s'emporta la victòria seguida, en nombre de vots, per una coalició de partits nacionalistes kurds. Si un patró s'ha repetit en la breu història democràtica de l'Iraq, han estat els governs de coalició formats per membres de diferents ètnies i religions. Per exemple, l'actual president és el kurd sunnita Fuad Masum, mentre que, el càrrec de primer ministre l'ocupa el xiïta Haider al-Abadi.

La guerra d'Iraq segueix sent motiu d'actualitat, la publicació, el juliol del 2016, de l'informe Chilcot, demostra el que molts pensaven: mai van existir armes de destrucció massiva. "Saddam no suposava una amenaça imminent i les proves aportades pels serveis secrets mancaven de tota fiabilitat". Aquesta revelació ha provocat la ira entre els familiars dels 179 militars britànics morts durant la guerra, que no descarten iniciar accions legals contra l'ex-primer ministre Blair.

*Atemptat a una gelateria de Bagdad
(2016)*

Pel que fa a la situació actual del país, aquesta és més inestable que mai. Amb l'Estat Islàmic ocupant gran part del seu territori, Iraq viu en un constant enfrontament entre les forces de l'ordre i els islamistes radicals. Atemptats com el del passat 3 de juliol a una gelateria de Bagdad on van morir 250 civils, fan molt difícil el dia a dia dels iraquians. El nombre de ciutadans que s'han vist obligats a abandonar el país és de més de 2 milions, mentre que els desplaçats ronden els 4,7 milions segons dades de l'Alt Comissionat de les Nacions Unides per als Refugiats (ACNUR). Tot i això, Iraq segueix acollint a 245.022 refugiats sirians.

○ El Líban

Ens toca parlar ara del Líban, el tercer en discòrdia. Les seves característiques especials pel que fa a l'organització social i religiosa, el diferencien de Síria i Iraq alhora que el fan molt interessant per comprendre la situació actual de la zona. Des de l'inici de la Guerra Civil de Síria, el Líban s'ha fet càrrec d'1,1 milions de refugiats sirians (el mateix nombre que la Unió Europea en el seu conjunt), que, en un país de 4,5 milions d'habitants, fa que, de cada cinc persones, una sigui refugiada. Hem pensat que l'enrevessada història d'aquesta nació seria útil per completar aquesta part del treball.

*Escena de la matança de cristians per parts dels drusos
(1860)*

La Dra. Mònica Rius Pinés, especialista en el món àrab i professora de la Universitat de Barcelona, ens explica com, des de 1975, el Líban ha servit de camp de batalla entre Israel i Síria. Però per entendre això cal situar-nos uns quants anys abans... Històricament, el territori situat als voltants del complex muntanyós del Mont Líban, havia estat habitat per cristians maronites (part de la fe catòlica implantada al món àrab) i drusos (una religió independent sorgida de l'islam xiïta cap al segle X). La convivència, tant sota el domini dels mamelucs com dels otomans, havia estat correcte. Però en arribar el segle XIX, la influència europea a la zona acaba per degenerar en tensions ètniques i religioses que, l'any 1860, porten als drusos (recolzats per Gran Bretanya i l'Imperi Otomà) a massacrar 20.000 cristians (recolzats pels francesos) que havien decidit oposar-se a l'ocupació turca. Els francesos intervindrien aconseguint imposar certa estabilitat. Comença, aleshores, un període de prosperitat. Drusos i cristians obliden les seves diferències i, el 1866, funden la Universitat Americana de Beirut, un centre on floreixen idees liberals i reformistes que contribueixen a la modernització del país.

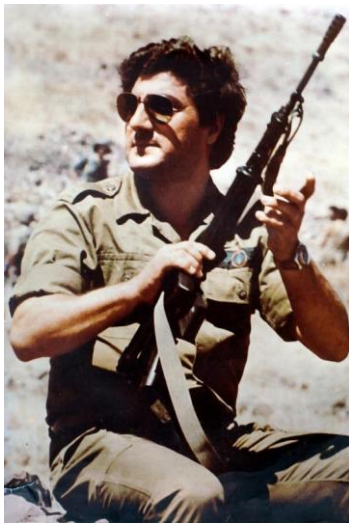
Acabada la Primera Guerra Mundial i dissolt l'Imperi Otomà, el Líban segueix el mateix camí que Síria, formant part, els dos, del conegut com a Mandat Francès de Síria. Durant l'ocupació alemanya i sota el poder de la França de Vichy, el Líban accedeix a certa autonomia. Però no serà fins després de la Segona Guerra de Mundial que, el general de la França Lliure, Charles de Gaulle concedirà la independència al país el 1943. Els francesos, però, deixaran el poder en mans dels seus protegits cristians. La constitució obliga a què el president i el cap de l'exèrcit professin la religió cristiana maronita, el que impedeix, a l'altra meitat dels libanesos (musulmans), accedir al poder. Tot i la tensió religiosa entre els cristians (amb suport d'Israel i les potències occidentals) i els musulmans panarabistes (que volen l'unió amb Síria), aquest serà un moment de gran prosperitat per al país. Durant aquests anys, el Líban, serà conegut com "La Suïssa de l'Orient Mitjà".

*Charles de Gaulle
(1890-1970)*

"Abans de la guerra el Líban era el banc del món àrab -ens explica la doctora Rius-. El banc i el bar, ja que, molts musulmans dels països veïns, trobaven un lloc ideal per anar-hi a beure." El Líban s'havia convertit en un oasi occidentalitzat en mig del convuls Orient Mitjà. Però aquest paradís acabaria aviat...

Les guerres arabisraelianes de 1967 (Guerra dels Sis Dies) i 1973 (Yom Kippur) havien portat, a més de 400.000 d'exiliats palestins, a instal·lar-se al país. Concentrats en camps de refugiats, i molts sota la influència de l'OAP (Organització per a l'Alliberació de Palestina), els palestins del Líban comencen a suposar una amenaça pel veí Israel. Els membres del partit Kataeb (una formació cristiana d'inspiració feixista), comencen a enfrontar-se amb els palestins. El 1975 dos milicians feixistes són assassinats per palestins, la resposta no es fa esperar, els membres de la Falange

*Bashir Gemayel
(1947-1983)*

Libanesa ataquen un autobús ple de civils palestins. Aquests fets desencadenen la coneguda com a Guerra Civil Libanesa. El país queda dividit definitivament entre musulmans, drusos i partidaris de l'esquerra (que demanen igualtat per a tots els libanesos) i cristians maronites vinculats amb l'extrema dreta i Israel (que volen mantenir els seus privilegis religiosos). El 1976 es decideix dividir el país entre el nord, controlat pels cristians i presidit pel conservador Elias Sarkis, i el sud, liderat pel socialista drus, Kamal Jumblatt (assassinat un any després). La Revolució Islàmica del 1979 no contribueix a millorar la situació, el xiisme radical pren força i apareix la guerrilla paramilitar Hezbollah. Els combats no només són al front. Diversos franc-tiradors s'instal·len per tot Beirut. La ciutat (que acollia un 40%

de la població del país) és un polvorí. El 1982 l'exèrcit israelià entra a Beirut en l'operació coneguda com a "Pau per a Galilea". En poc temps aconseguen expulsar als membres de l'OAP de la ciutat. Al mateix temps Bashir Gemayel (líder del partit Kataeb) aconseguix la presidència, però dues setmanes després mor a causa d'un atemptat perpetrat per membres del partit socialista siríà (aliats dels palestins). La resposta dels falangistes cristians és immediata. Dos dies després, 150 milicians del partit de Gemayel, venjaven la seva mort entrant amb pistoles, ganivets i destrals als camps de refugiats palestins de Sabra i Xatila. Es calcula que, prop de 3.500 refugiats (la majoria mares, nens i avis), van ser brutalment assassinats. L'exèrcit israelià, encarregat de "pacificar" la zona, no només no va fer res per evitar la massacre, sinó que es van encarregar d'il·luminar el camp amb bengales per fer més senzilla la feina dels botxins durant la nit.

Els israelians segueixen sense assumir la seva responsabilitat en el genocidi. El primer ministre d'Israel en aquell moment (i premi Nobel de la Pau), Menahem Beguín, va afirmar: "A Sabra i Xatila no jueus van matar a no jueus ¿què tenim a veure nosaltres en això?".

El 1983, el nou líder de la falange libanesa, i germà de Bashir, Amin Gemayel, accepta l'establiment d'una zona de seguretat vigilada per Israel al sud del Líban. Amb la fi de l'etapa del partit Kataeb al poder, el 1988 s'inicien les negociacions per la pau. Tot i això, una ofensiva de l'exèrcit siríà, obliga al president, Michel Aoun, a exiliar-se a França. El 1989 es firma l'Acord de Taif, posant fi a 15 anys de llarga guerra. Hezbollah, però, es nega a entregar les armes. La pau no seria fàcil.

*Beirut
(1975)*

Durant els següents anys, es convoquen eleccions i es permet, per primer cop, que els musulmans accedeixin a càrrecs de poder. Els nous governs són dèbils i la tensió segueix. Síria reconeix la independència del Líban (tot i que no retirarà les seves tropes del territori fins al 2005), al mateix temps que Israel es nega a abandonar la seva "zona de seguretat". L'assassinat del Primer Ministre sunnita Rafic Hariri va ser l'inici d'un nou augment de les disputes polítiques i religioses. Així doncs, quan el

2006, Hezbollah, segresta a dos soldats israelians, Israel aprofita l'oportunitat per atacar el sud del Líban i intentar acabar amb l'organització terrorista. Després d'un mes de bombardejos, es firma un alto al foc que posa punt final a la guerra. Un miler de morts són el resultat de l'últim incident de violència conegut al Líban.

La situació del país, 10 anys després, no és la més apropiada per acollir a una quantitat tan summament elevada de refugiats sirians. Els que arriben al Líban són condemnats a viure en la misèria més absoluta. Com ja hem dit abans, és un fet lamentable que, la Unió Europea, un dels llocs més rics del món i amb una població de 500 milions d'habitants, aculli el mateix nombre de refugiats que el Líban.

- **La llarga Odissea**

Vista la situació en què es troba gran part de l'Orient Mitjà, és comprensible que, dia rere dia, milers de persones es vegin obligades a abandonar les seves cases. Però fugir de la guerra és, només, el primer pas de la llarga odissea que els espera. Diferents són els casos i diferents les rutes que emprenen per intentar trobar una vida millor. Per entendre millor la crua realitat d'aquests viatges, explicarem les històries de tres persones d'origens diversos però amb un objectiu comú: Arribar a Europa. Dues (la de l'Adam i en Hashem) són extretes del llibre "The New Odyssey" publicat el 2016 per Patrick Kingsley (corresponsal de migració del diari "The Guardian"), i la tercera (la de l'Ali) la vam conèixer en la nostra estada d'una setmana al camp de refugiats Kurds de Frakapour.

- **Adam: Els dos deserts de Líbia**

No tots els refugiats són sirians. La història de l'Adam és la de molta gent que, procedents de països on, tot i no haver-hi guerres, la repressió política o les dures condicions econòmiques els forcen a fugir. Aquest tipus d'immigrants, sovint d'origen subsaharià, són titllats, en moltes ocasions, d'immigrants econòmics. El govern anglès s'ha mostrat especialment ofensiu en aquest aspecte. Diversos membres de l'executiu de la Primera Ministra Theresa May, inclosa ella mateixa, han acusat als que fugen de Nigèria, Somàlia o Eritrea de ser "intrusos decidits a envair la civilització europea".

La història de l'Adam comença a Eritrea. Alguna cosa va malament a Eritrea quan, dels seus sis milions d'habitants, 600.000 (un 10% de la població) s'han vist obligats a abandonar el país. L'ACNUR calcula que 5000 eritreus abandonen les seves cases cada dia, però, a què es deu aquest fet?

Després d'una llarga guerra contra Etiòpia, Eritrea va obtenir la seva independència el 1993. Isaias Afewerki és el president des d'aleshores i, durant els últims 20 anys, s'ha encarregat d'instaurar un règim totalitari en què els ciutadans temen ser arrestats en qualsevol moment. A part, davant la possibilitat d'un nou conflicte amb Etiòpia, tots els

ciutadans eritreus (homes i dones) estan condemnats a fer el servei militar de forma indefinida. Aquesta condició de recluta permanent és semblant a la de l'esclau modern, ja que, en qualsevol moment, el govern pot ordenar-los netejar els carrers, tallar llenya o vigilar els carrers a la nit. L'Adam és una víctima més d'aquest pervers sistema. Quan va quedar sense pares, i després que els seus germans grans fossin reclutats a la força, no va trobar altra opció que deixar l'escola i, als seus 14 anys, posar-se a treballar. En deixar d'estar dins el sistema educatiu, el govern li va retirar el permís que han de tenir els eritreus per circular per la via pública. Això el va portar a què, després de diverses detencions, humiliacions i estades a la presó, decidís abandonar el país.

El seu camí, com el de tots els emigrants de la Banya d'Àfrica (Etiòpia, Eritrea i Somàlia), passa per Khartoum. La capital de Sudan és l'epicentre del tràfic de persones a l'est d'Àfrica i l'inici de la ruta cap al Mediterrani. Dins el reduït espai del darrere d'una camioneta Toyota, trenta persones s'apinyen, gairebé sense aire, per travessar el perillós desert. El títol d'aquest apartat fa referència a dos mars, ja que, com remarca Patrick Kingsley, Líbia (el destí de tots els que pretenen arribar a Europa) té dos mars, un d'aigua (el Mediterrani) i l'altre, molt més perillós, de sorra (el Sàhara). Durant aquest trajecte, ser segrestat és una experiència rutinària de la qual pocs escapen. A l'altura d'Ajdabiya (a l'Est de Líbia) els mateixos traficants exigeixen un rescat de 1600 dòlars a les famílies dels seus "clients". Fins que no es paguin aquests diners, els emigrants seran torturats dia rere dia. Durant els seus sis mesos de captivitat, l'Adam va ser obligat a estar, 12 hores al dia, aguantant-se amb una sola cama sota el cruel Sol libi. Un cop pagat el rescat, el viatge segueix. D'Ajdabiya surten, en camions segellats, cap als ports de sortida de les pasteres. Aquesta part del trajecte no és menys perillosa. Tot i que significa la possibilitat de morir ofegat, viatjar en contenidors hermètics és l'única forma de travessar el territori controlat per Estat Islàmic sense ser capturats. A Bani Walid, lloc on emprendran el viatge cap a Europa, se'ls fa pagar

un "viatge marítim de luxe" que ronda els 2000 dòlars. Mentre esperen, impacients, el dia en què comenci la seva travessia pel Mediterrani, els "mazraa" seran les seves llars. Tots els tipus de maltractament, violacions incloses, es donen lloc en aquests magatzems on els dies passen lents i dolorosos.

Quan, finalment, arriba el dia assenyalat. Els emigrants són separats en dos grups: a la part de dalt hi aniran sirians i àrabs en general, a la de baix (on és més fàcil morir ofegat) hi viatjaran els subsaharians. El trajecte sembla no acabar mai. Durant dies, la gent no pot contenir les basques i es vomiten uns a sobre els altres. A prop de la costa italiana, els guardacostes surten al seu rescat. L'últim que sabem de l'Adam (nom que, per cert, ha estat modificat per mantenir en secret la seva identitat) és que, durant el 2015 vagava sense destí concret pel Sud d'Itàlia.

- **Hashem al Souki: Recórrer Europa per unir una família.**

A diferència de l'Adam, en Hashem no viatja sol. Enmig de la revolució siriana, aquest informàtic pare de tres fills, és detingut a la tranquil·la població de Harran al-Awamid (al sud-est de Damasc) i torturat durant mesos sense cap motiu. Quan finalment és alliberat, decideix agafar la seva dona (Hayam) i els seus fills (Osama, Mohamed i Milad) i marxar, el més ràpid possible, del país. Després d'un llarg trajecte en autocar, on reben insults i acusacions de traïdoria per part tant de l'exèrcit prorègim com de les milícies islamistes de l'oposició, paguen a un desconegut perquè els condueixi, en cotxe, fins al port jordà d'Aqaba. Allí han d'agafar el ferry que els portarà a Egipte.

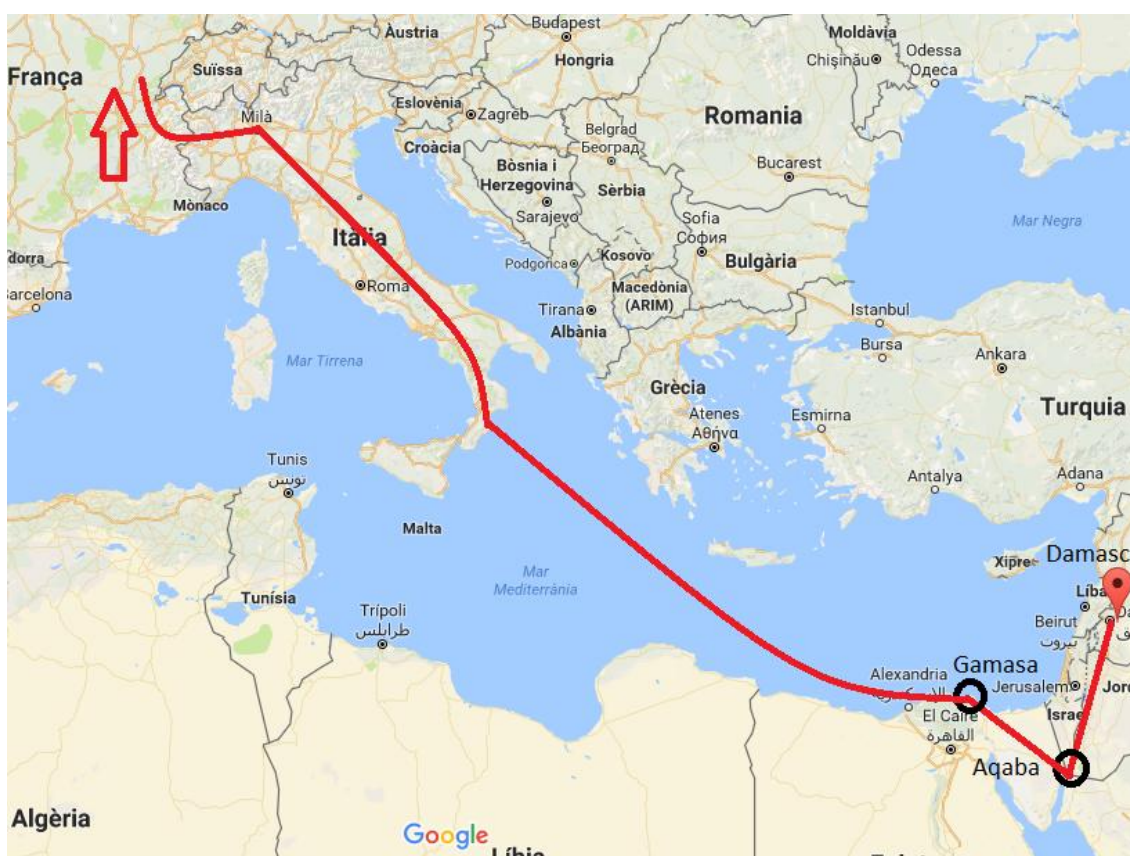

En Hashem i la seva família

Pensen que aquell serà el lloc definitiu, que s'hi podran quedar. Però, després del Cop d'Estat militar contra el president islamista Mohamed Morsi i el govern dels Germans Musulmans, l'arribada de refugiats sirians comença a ser vista amb mals ulls. La pressió constant i la por a ser detinguts, porten a en Hashem a provar sort a

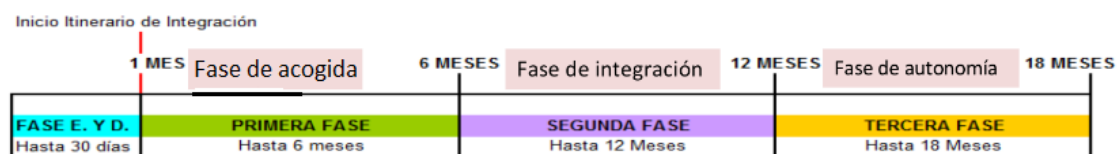
Europa. Però és una travessia massa perillosa per fer-la amb els nens. El pare decideix fer el viatge sol i, en aconseguir l'asil polític, poder demanar la reagrupació de la família. Així doncs intenta posar-se en contacte amb algun traficant que l'ajudi a travessar el Mediterrani. És senzill. Alguns fins i tot s'anuncien per Facebook. "Viatgi a Itàlia la setmana que ve en un iot per a turistes gran i veloç" es pot llegir en una de les seves publicacions. Però, com ja hem dit abans, els vaixells utilitzats per a aquests trajectes disten molt de ser "segurs i còmodes". La desesperació és un profitós negoci i, és per això que, els preus del bitllet ronden entre els 1500 i els 3500 dòlars.

El fet que en Hashem vagi a la part superior del vaixell no impedeix que descrigui la situació com "una festa del vòmit". Quan l'embarcació on es troba és rescatada a les costes d'Itàlia, la seva travessia tot just va per la meitat. La seva intenció és arribar a Suècia, un dels pocs països que ofereix als refugiats un permís de residència indefinit i l'oportunitat de reunir-se de nou amb la seva família. Al tren que el porta d'Itàlia a França ha d'amagar-se al vàter per fugir de la policia. En cas que el detinguessin, l'obligarien a sol·licitar asil a Itàlia, on el procés de tramitació de la seva demanda seria molt lent. Finalment, i dos anys després d'abandonar casa seva, en Hashem arriba a Suècia i rep una targeta amb les paraules que havia estat desitjant tant de temps: "Permanent uppehållstillstånd", "Residència permanent" en suec.

Aquesta història té un final feliç. Final que no hagués obtingut en cas d'arribar al nostre país. Parlem amb la treballadora social i responsable del departament de Migració de Càritas a Ciutat Vella, Juana Martín. Martín, reconeguda el 2009 amb la

creu de Sant Jordi, ens explica les dificultats amb què es troben aquells refugiats que arriben a Espanya. Independentment de les múltiples condicions que se'ls exigeixen per tenir accés a les ajudes de l'Estat, aquestes es limiten a cobrir les seves necessitats bàsiques durant només 18 mesos. Temps en què, segons el govern, haurien d'haver après l'idioma i trobat feina. En aquest esquema podem veure les fases per les quals passen els refugiats que han arribat a Espanya:

○ Ali: El Nen d'Idomeni.

L'Ali a Frakapour.

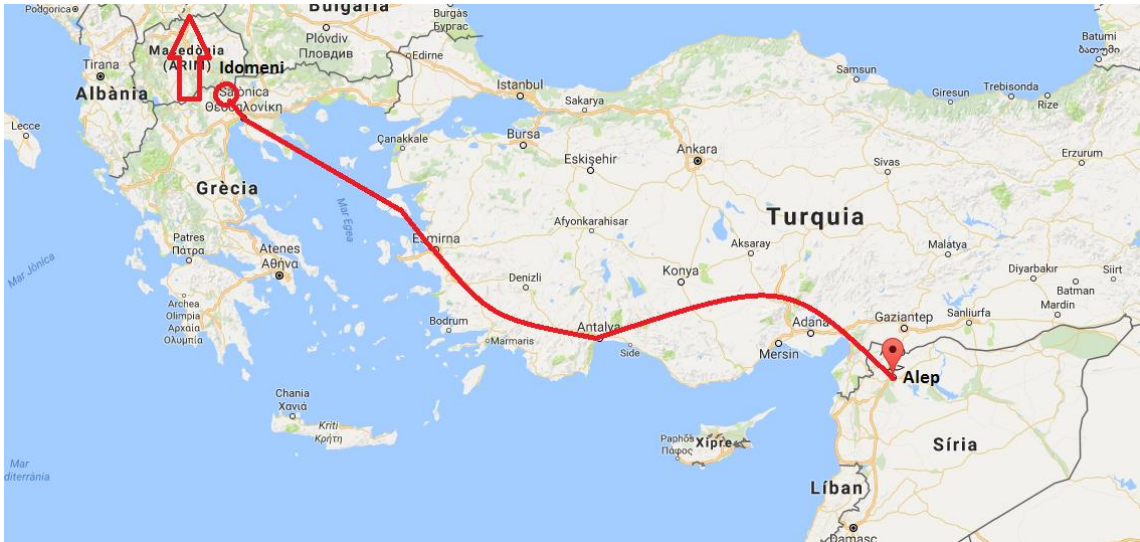
Coneixem a l'Ali al camp de refugiats de Frakapour, té 13 anys i viu amb la seva mare, la seva germana gran i un germà petit. La seva història comença a Alep. Davant l'escalada de violència i la conseqüent guerra civil, la família de l'Ali decideix quedar-se al país. Tenien esperances de què tot acabaria aviat, però passats dos anys no veuen més opció que agafar tot el que tenen i fugir a Turquia. Allí es van trobar bloquejats. Turquia no els ofería unes condicions de vida dignes, però tampoc els permetia avançar cap a Europa o tornar al seu país. Després de cinc mesos d'espera, arriba la solució. Gasten els seus últims estalvis en un vaixell que

els porti a Grècia. Allí els seus camins es separen, mentre ell es queda amb la mare al camp de refugiats d'Idomeni, el pare i el fill gran emprenen el viatge cap a Alemanya pels Balcans amb l'intenció d'aconseguir feina i poder reunir a la família.

El viatge a Grècia va ser dur per tota la família, estaven molt afectats i no els quedaven forces. Un dels germans de l'Ali va morir abans d'arribar a causa d'un atac epilèptic. Les coses no han anat a millor, després de ser desallotjats d'Idomeni, els van transportar a Frakapour on viuen des de fa més de mig any.

La família de l'Ali abans d'embarcar

- **LA REFLEXIÓ: Nosaltres també vam ser refugiats.**

Pot semblar que el drama pel qual passen els refugiats sirians és una cosa que ens queda lluny. Podem obviar la nostra responsabilitat i assumir que és un tema amb el qual no tenim res a veure. És per això que caldria recordar com, fa menys de 80 anys, nosaltres també vam ser refugiats.

Després de quasi tres anys de guerra sagnant, l'1 d'abril de 1939, les tropes nacionals del General Francisco Franco anunciaven la seva victòria en el següent comunicat: "En el día de hoy, cautivo y desarmado el ejército rojo, han alcanzado las tropas nacionales sus últimos objetivos militares. La guerra ha terminado." Començava així una dictadura de 36 anys on els partidaris de l'antiga República, així com tot tipus d'enemics del règim, serien perseguits i reprimits de forma brutal. Ja, abans d'acabar la guerra, molts espanyols van decidir fugir a l'estranger, però durant l'abril del 1939 les xifres es van multiplicar. Temorosos davant la crueltat de l'exèrcit feixista, prop de 465.000 republicans van creuar els Pirineus per buscar refugi a França. Davant l'onada de milers de persones que travessaven les seves fronteres, els dirigents del país veí no van reaccionar molt millor que les autoritats gregues davant la crisi dels refugiats sirians. Els nouvinguts espanyols van ser allotjats en precaris camps d'internament al sud de França. Al camp d'Argelès, situat a una petita platja a 35 km de Portbou, hi varen arribar a viure 100.000 persones en una situació insalubre. Sense cap tipus de dispositiu sanitari i consumint una aigua que no en tots els casos era potable, les epidèmies de disenteria van acabar amb molts dels seus residents.

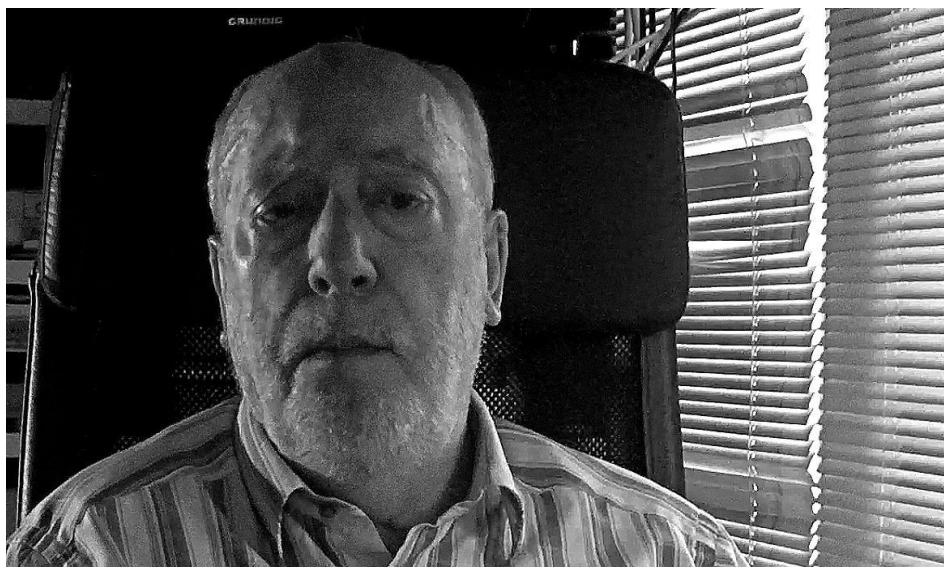
*"La Elvira" a la seva arribada a Veneçuela
(1949)*

Però el pitjor estava per arribar. El 1940 els alemanys ocupen França. Molts dels refugiats espanyols, la majoria militants d'esquerres, van ser detinguts i enviats als camps d'extermini nazi. Dels 9.328 deportats, gran part van acabar els seus dies a

Mauthausen, on 3.959 van morir. El cas més esfereïdor va ser el del conegut com a "comboi dels 927". Format per civils, dones i nens que, pensant-se que els enviaven a la zona no ocupada de França, van ser conduïts als camps i condemnats a una mort segura.

Un altre punt d'arribada de molts fugitius del règim de Franco va ser l'Amèrica Llatina. El president de Mèxic, Lázaro Cárdenas (qui havia enviat ajuda a l'exèrcit republicà durant la guerra), es va mostrar disposat a acollir a tots els represaliats polítics espanyols. Així doncs, 20.000 refugiats, entre ells persones de la talla de l'escriptor Pere Calders, van emprendre el camí cap a Mèxic. Quant a l'emigració a la resta de països americans, cal destacar l'èpica història del veler "La Elvira". Durant la Setmana Santa de 1949, 106 persones van iniciar un perillós viatge en una barca de 19 metres d'eslora. El bitllet costava 4.000 pessetes (un preu desorbitat tenint en compte que el sou de la majoria d'ells no superava les 20 pessetes diàries) i durant el trajecte, que va durar 36 dies, s'alimentaven de patates podrides i cigrons. L'aigua estava racionada i el capità del vaixell, Antonio Cruz Elórtegui, era un basc sense cap tipus d'experiència en navegació que va mentir sobre la seva condició de mariner per tal de poder embarcar. Tot i la caòtica situació, els passatgers van aconseguir arribar a Veneçuela.

Històries com aquestes ens haurien de recordar que, el que passa als refugiats, no tan sols ens pot succeir a nosaltres, sinó que ja ens ha passat. Per complementar aquesta part teòrica, incloem l'entrevista que vam realitzar a José Vargas (Montbartier, 1941), un d'aquells nens criats a l'exili.

VILASSAR DE MAR, 25-08-16

“Vaig néixer a França, a un poble del departament de Tarn i Garona, a 50 km de Toulouse.

Eres un refugiat.

Sí, els espanyols vivíem reclosos al camp de Montbartier que durant la Guerra Mundial servia de base militar alemanya.

¿Com vau acabar en un camp de concentració nazi?

Els meus pares eren de Madrid. Mentre el pare lluitava a la guerra, la mare va agafar els seus sis fills i se'ls va emportar. Primer a València, després a Catalunya i finalment (l'any 1939) a França.

Una història tràgica...

En els últims bombardejos (franquistes) que hi va haver a Figueres, van morir dos dels meus i la meua germana va quedar ferida de per vida. Tot i així, va aconseguir passar la frontera.

I d'allí a on?

Els van portar en un tren cap a Bèlgica. Però quan va esclatar la Segona Guerra Mundial els van recloure en camps de concentració del sud de França. El meu pare va arribar al camp més tard i així vaig néixer jo...

Com és la infància en un lloc així?

Terrible. Encara recordo el soroll de les bombes i la violència constant. Aquestes coses et queden... De petit tenia molta por que em fessin fotos, veia aquelles màquines i m'espantava.

Acaba la guerra, ara que toca?

Intentar ressituar-se. Ens vam traslladar a Montauban. Els meus germans treballaven a les mines al ferrocarril, van ser anys durs...

Enyorança?

A casa els meus pares vam estar anys sense comprar una nevera o un llit. Pensaven: "No és necessari, l'any que ve tornem a Espanya". Només vivíem a l'espera de poder tornar.

Éreu tractats com a francesos?

No. Jo tenia l'estatus d'apàtrida. Vivia sota la protecció del govern de la República a l'exili.

Fins quan?

Als 18 anys vaig haver de renunciar a la nacionalitat francesa, volien enviar-me a la guerra d'Algèria.

Tornaves a ser un refugiat..

El Partit Comunista em va oferir la possibilitat de venir a Espanya i aquíestic.

Com valoren l'actitud de França davant d'aquella crisi?

No estaven preparats per a tanta gent. Però els valors de llibertat, igualtat i fraternitat l'han fet ser sempre un país d'acollida. Algerians, portuguesos, espanyols, asiàtics... hi han trobat tots un lloc on viure.

Han canviat aquests valors?

Últimament veig les notícies i m'espanto del canvi que ha experimentat aquesta societat. Hi ha un rebuig cap a l'immigrant que no entenc.

Que ha de fer Europa amb els refugiats?

Per moltes fronteres que es posin, la gent no parerà de venir. Un cop estan aquí cal ajudar-los a què s'integrin. S'ha de tractar a les persones com el que són: persones.”

3. PART PRÀCTICA

- **Estades a Grècia**

Per entrar a explicar la nostra feina durant els últims mesos caldria començar resumint breument les nostres estades als camps de refugiats.

- **Del 13 al 20 de Juny**

“Estar assegut tranquil·lament a la terrassa m’ha fet recordar aquella estranya sensació de falsedat i buit interior que porto experimentant d’ençà que em banyo a la piscina de l’hotel pels matins i treballo a un camp de refugiats a la tarda.”

Aquestes línies que escrivia en el meu diari el 15 de juny del 2016 serveixen per il·lustrar la impressió que ens va donar la nostra primera estada als camps de refugiats.

Va ser la Charo Moreno (de qui ja hem parlat a la introducció) qui ens va posar en contacte amb l’ONG Salaam Cultural Museum, que en aquell moment actuava als camps de Frakapour, Illadis i Karamanlis. Els integrants del primer viatge vam ser la Mercedes Sánchez, en Ricard Ribas, en Juan Sánchez i en Joan Simó. En aquest viatge inicial vam fer la primera presa de contacte amb la situació dels refugiats sirians i ens vam adonar que era necessari actuar ràpidament.

Tot i que la nostra tasca es basava, principalment, en repartir menjar entre les “haimes” (tendes de campanya on viuen) i organitzar jocs pels nens, amb algunes donacions obtingudes d’amics i familiars vam aconseguir crear una petita escola al camp.

○ **Del 2 al 8 de Setembre.**

La segona anada als camps va estar protagonitzada per la Mercedes, els seus pares Juan i Lucrecia, la seva germana Pilar i un grup d'amigues de Mataró: l'Anna, l'Alicia i la Nayana.

"Afortunadament la gent no pateix desnutrició ni problemes greus de salut. No, no és la misèria sinó la desesperança i la incertesa el que reflecteixen els ulls d'aquesta gent. A més de víctimes de la guerra, són víctimes de l'oblit." Aquestes són les primeres impressions de la Pilar.

Així que calia posar-se a treballar.

La Lucrecia i en Juan van treballar com a metges, mentre que la resta de voluntàries es van dedicar, durant els primers dies a revisar, classificar i organitzar capses de roba donada. Al final de la setmana varen aconseguir fer una distribució de roba d'abrigar al camp de Frakapor.

"És dur, és molt dur veure que ells volen i necessiten aquella roba que nosaltres, des del primer món, no volem".

Contents d'haver ajudat però tristos i impotents davant la situació i amb aquesta sensació agredolç, la Mercedes i el seu grup retornen a casa.

- **Del 21 al 28 d'Octubre.**

Tercer viatge per la Mercedes i segon per l'Alicia i la Pilar.

Primer de tot la part més gratificant: abraçades, petons i sucre amb te, gaudint dels retrobaments amb amics i companys.

I després... mans a l'obra!

"Gràcies a donacions d'amics i familiars vam poder comprar algunes xancles i alguns xandalls per als nens i l leggins per quasi totes les dones. Desgraciadament, malgrat que eren necessaris, no vam tenir prou recursos per a comprar un xandall per cadascú. També ens hauria agradat, ara que comença el fred, comprar algunes sabates d'abric."

- **Del 21 al 28 de Desembre.**

En Pep, en Riky, l'Alba, en Marc, en Santi, en Jaume, l'Alicia, la Pilar i jo, la Mercedes, vam ser els voluntaris del que ha estat, de moment, l'últim viatge als camps.

Aquest cop gràcies a ser més quantitat de persones disposades a ajudar i en tenir més recursos econòmics vam poder posar en marxa més projectes. Per una banda vam aconseguir distribuir pantalons de xandall, roba interior i samarretes tèrmiques per

totes les persones del camp. A més vam comprar un generador elèctric per fer funcionar algunes màquines importants i vam col·laborar en distribucions vàries. En Pep va fer de professor tant a nens com a adults mentre altres dirigien el Kids space perquè els més petits fessin activitats.

Era nadal i ens va semblar que podia ser divertit fer alguna sorpresa especial pels nens, així doncs, vam comprar amb els nostres diners uns mitjons nadalencs amb una xocolatina i una bossa de patates repartint-los la nit del 24. Els hi va encantar!

Però com sempre, el que realment m'emporto a casa és el que els refugiats m'ensenyen dia a dia amb les seves mostres constants d'humanitat, humilitat, fortesa i amistat. Una experiència intensa, profunda i enriquidora en tots sentits. TORNAREM!

***Tots els detalls dels viatges i molt més els podeu trobar a la nostra web:**
<https://netegemlaguerra.com/>

- **Campanya “Netegem la guerra”**

La nostra campanya a l'escola ha tingut dos vessants principals, una de recaptació i l'altra de conscienciació.

CONSCIENCIACIÓ

Per a poder mostrar-se solidari amb alguna causa, creiem que cal conèixer-la bé. És per això que, durant el mes d'octubre vam recórrer les classes del primer cicle de l'ESO per explicar als nens la situació dels refugiats i introduir-los breument en el context de la Guerra Civil Siriana. A part d'això, durant les últimes setmanes hem continuat fent xerrades. Dues als cicles d'informàtica i el de màrqueting, una als Vespres de Santa Anna (organitzats per l'escola) i una darrera a l'ajuntament de Premià de Dalt.

En les diverses exposicions, a part d'una introducció històrica, ens hem centrat a explicar els principals problemes als quals s'han d'enfrontar els refugiats en el seu dia a dia. Especialment:

- **El menjar**, que a diferència del que es pugui pensar, no manca. El problema és que es tracta d'aliments molt calòrics però molt poc nutritius que, si bé els permeten tenir energies per tot el dia, no contribueixen a una dieta saludable. A part, el "menú" és cada dia el mateix per esmorzar, dinar i sopar. Aquesta problemàtica es combina amb el fet que, alguns dels habitants del camp, com en Hasune, pateixen deficiències alimentàries com la diabetis. Això agreuja encara més la situació.

- **L'educació**, a la que, degut els 5 anys que ja dura la guerra, no han pogut assistir la majoria dels nens sirians. Estem parlant de nois que als 10 anys encara no saben llegir ni escriure. És per això que, la nostra primera feina al camp, va consistir a construir una petita escola per a què els nens poguessin assistir-hi, com a mínim, dues hores al dia.

- **La falta d'higiene**, que és un dels problemes més greus, suposa un risc constant per la salut dels habitants dels camps. Els residus s'acumulen per terra i la manca d'aigua calenta fa que, a l'hivern, les dutxes siguin una cosa poc desitjable. La manca d'una higiene digna contribueix a la transmissió de malalties de forma constant. A més, la poca qualitat dels vàters (sense fossa sèptica) no ajuda a millorar la situació.
- **L'avorriment**. Pot semblar un problema menor, però no ho és. Els refugiats sirians acostumen a ser persones de classe mitjana alta (han hagut de pagar més de 1.000€ als traficants que els han "ajudat" a arribar a Europa). Estan acostumats a treballar i guanyar els seus propis diners. Són persones capaces. És per això que veure's en una situació on no tenen absolutament res a fer els suposa un gran patiment i frustració.
- **La manca de roba** és l'aspecte en què més ens hem centrat. La terrible oscil·lació tèrmica que experimenta la zona del nord de Grècia entre l'estiu (on es pot arribar als 40°C) i l'hivern (on la mitja ronda els 2°C), fa que sigui necessària molta roba per afrontar els mesos més freds de l'any. A part d'abrics i roba interior, el que més es necessita són sabates. Ja que les donacions que arriben no sempre són de la talla adequada, molts nens juguen descalços. Això, combinat amb la brutícia i els residus que s'acumulen a terra és el que fa que molts nens es facin greus ferides mentre juguen a futbol.

RECAPTACIÓ

Per a intentar posar cura a tots aquests problemes calien diners. És per això que amb la fabricació i venda de les xapes de "Netegem la Guerra" (més de 3.000) hem finançat gran part del nostre projecte.

També les galetes cedides per la Pastisseria Sala, i venudes durant una setmana a la recepció de l'Escola, ens han ajudat a augmentar els nostres recursos.

La Mercedes Sánchez i la Cecilia Tramutolo (2H) treballant en l'elaboració de les xapes

Però això hagués estat impossible sense les donacions privades de moltes persones que ens han donat la seva confiança per a seguir treballant.

- **Inversions i plans de futur**

Però, què hem fet amb els diners recaptats?

Durant l'últim viatge, hem invertit 1.500€ en samarretes tèrmiques, 890€ en pijames, 300€ en roba interior, 500€ en menjar urgent, 100€ en un petit generador, i moltes hores, esforços i il·lusió que no podem contar. També vam repartir mitjons amb llaminadures pels nens la nit de Nadal, però això ho van pagar dues de les nostres voluntàries. En total sumen 3.290€, i ara volem invertir 2.500€ en crear un espai polivalent a Frakapour per fer diverses activitats, ja que encara ens queden diners per a seguir treballant.

El que ens quedi serà invertit en nous projectes, sempre que l'Exèrcit grec ens ho permeti (cosa que no acostuma a fer).

400 samarretes tèrmiques	1500€
400 pijames	890€
Roba interior variada	300€
Menjar necessari	500€
Generador elèctric	100€
Espai tancat per a activitats diverses	2500€

Ara mateix les dues alumnes, de primer i segon de batxillerat, Paula i Anna Miranda es troben amb la seva mare, Maite Vega, treballant en la distribució de la roba que va ser recollida a l'escola.

Però la feina no acaba aquí. “Netegem la Guerra” no es vol quedar en un simple Treball de Recerca. Queda molta feina per fer i volem continuar ajudant als refugiats sirians. Aquí presentem els nostres plans de futur:

- 1) Després de la nostra reunió amb membres de l’entitat municipal “Barcelona Ciutat Refugi” el passat 17 de novembre, hem decidit iniciar els tràmits per aconseguir **portar una família refugiada a Catalunya**. Es tracta d’un procés realment complicat on, la burocràcia administrativa, s’encarrega de posar tots els pals a les rodes imaginables. Però l’ajuda de l’associació “Stop Mare Mortum” ens permetrà seguir endavant.
- 2) Volem ampliar l’abast de la campanya, motiu pel qual tenim concertada una entrevista amb l’alcalde de Mataró, David Bote, el pròxim 12 de gener.
- 3) Gràcies a la iniciativa del professor i reconegut artista, Josep Maria Codina, estem preparant una exposició de dibuixos fets pels nens refugiats per tal d’aconseguir més fons per a propers projectes als camps.
- 4) La voluntat de la Mercedes de seguir compromesa amb l’actualitat dels emigrants sirians l’ha portat a preparar un nou viatge a les costes de Lesbos.
- 5) Per últim, volem deixar clar que el nostre compromís amb la gent de Frakapour continua i tenim previst seguir ajudant-los amb els diners que encara queden al compte.

• Conclusions

Ens agradaria començar l'espai de les conclusions fent referència al lema que l'Escola Pia Santa Anna ha triat per la celebració de Sant Josep de Calasanç d'aquest any: "Junts Arribem Més Lluny". La senzillesa de la frase no li resta el seu valor. La primera conclusió és aquesta. Només treballant uns amb els altres aconseguirem realitzar els nostres objectius.

En l'aspecte més pràctic podríem passar a comprovar les nostres hipòtesis inicials.

- ❖ La nostra enquesta inicial ens ha permès confirmar que, tot i que gairebé tothom sap que a Síria hi ha una guerra, molt pocs tenen una idea clara de les causes i bàndols d'aquest conflicte.
- ❖ Els nostres viatges i la campanya organitzada ens han demostrat com l'esforç i la força de voluntat ens poden conduir a fer grans coses sense necessitat de comptar amb l'ajuda de grans organitzacions benèfiques. Tot i així, també hem entès que, la nostra feina hagués estat molt més complexa si no haguéssim gaudit del recolzament i professionalitat d'aquells que treballen amb Salaam Cultural Museum.
- ❖ La nostra escola i els professors que allí hi treballen ens han confirmat totalment la nostra tercera hipòtesi. Es pot mobilitzar a una escola sencera i aconseguir grans resultats treballant plegats.
- ❖ La recerca històrica a la que ens vam dedicar durant l'estiu també ens ha permès entendre com d'important és entendre el passat per poder comprendre el present i treballar per millorar-lo.

El que ha llegit pot semblar una gran proesa. Li puc ben jurar que no ho és. Durant els últims nou mesos (com si d'una gestació es tractés) hem anat desenvolupant aquest projecte. Ens ha costat, però hem aconseguit la majoria dels nostres objectius. Objectiu que, d'altra banda, no deixen de ser molt humils. La feina de desenes de persones i tots els diners recaptats amb la campanya solidària han servit per millorar la vida dels refugiats de Frakapor. És a dir, han contribuït a fer més suportable una situació que, ja de per si, és insuportable. Milers de persones truquen cada dia a les portes d'Europa. No només són sirians. Vénen de tot arreu, d'infinitat de països als quals ens limitem a anomenar "El Tercer Món". Però la vella Europa pateix ja sordesa, sordesa i hipocresia. Els seus líders ens parlen d'igualtat, de llibertat, de fraternitat. Ens ho expliquen damunt luxosos escenaris, ho proclamen esgrimint banderes i obrint els braços. Ens ho repeteixen una i una altra vegada, alegres, radiants, orgullosos. Ens ho diuen, però dubto molt que, a l'altra banda de la frontera, algú ho pugui escoltar.

Com ja he dit, el que hem fet no és una gran proesa, ho podria fer qualsevol (qualsevol que estigui disposat a fer-ho). Hem estat amb aquells refugiats que han aconseguit arribar a Europa. La seva situació pot ser crítica, ho he vist i no ho negaré, però ells són

els afortunats, els supervivents. Més enllà, i no excessivament lluny, l'horror és el pa de cada dia. El que passa a Síria surt a les notícies, ens sembla interessant, escandalós, però és una petita part, un simple fragment de l'horror que domina gran part de la terra. Jo no he vist aquest horror, ni crec que el vulgui veure, però existeix. És un horror global, que té nom, que té cara. Un horror que sagna i té cicatrius per tot el cos. Un horror que no podríem arribar a comprendre.

Sabem que no canviarem el món. Però ho seguirem intentant.

- **Agraïments**

(a càrrec de la Mercedes)

El meu company en Joan m'ha fet l'honor de cedir-me aquest apartat. Com no podria agrair a ell haver sigut la base, haver estat des del principi fins al final, sempre i per a tot. Amb la seva constància, la seva cultura, la seva paciència, disposició, empenta, templança.... ha estat un company de ruta incondicional.

Sonarà a tòpic, però aquest projecte hauria estat completament impossible, inviable i inabastable sense l'ajuda de les moltíssimes persones que s'han involucrat perquè això, que va començar sent un núvol d'idees, prengué forma, es plasmés en fets i finalment generés resultats.

Alguns han aportat el seu petit però indispensable granet de sorra, d'altres han fet el que en una primera instància qualsevol hagués considerat impossible.

Primer de tot, revelem a l'home sensible, humanitari i divertit que s'amaga al darrere del títol de professor d'aquest TR. Gràcies a tu, Pep. Gràcies per la confiança cega en nosaltres, per la teva iniciativa, empenta, creativitat i implicació desmesurada. Ja no et repetiré que ets el millor tutor que podríem haver tingut perquè tutor, parlant de tu, es queda curt. Et diré doncs que has estat el company i l'amic imprescindible de l'aventura.

En segon lloc, vull donar les gràcies a aquelles grans persones, persones admirables, persones valentes, aquells voluntaris que han arribat al cor de molt refugiats. Moltes gràcies per haver viscut amb nosaltres moments que sempre recordarem.

A la Pilar, la germana gran que no va tenir prou amb el seu TR que n'havia de fer un més. La voluntària que més temps ha estat a Grècia i a la que més han respectat, que s'ha ficat fins al fons. La que m'ha recolzat i acompanyat en tot moment, amb la que més he rigut i plorat.

A en Riki, qui ja ha viatjat dos cops. Un noi que pensa i analitza tot, sempre disposat a col·laborar i treballar. Una persona a qui (malgrat que mai no li confessaré) admiro molt.

A l'Alicia, qui m'ha fet conèixer i valorar l'islam. Una noia que mai es cansa de lluitar pels seus, i els drets humans de tots.

Anna, Paula, Maite i Nayana; l'alcalde de Premià es pot sentir molt orgullós de tenir gent tan gran en el seu poble.

Jaume, Alba, Marc i Santi; Tots han aportat una gran peça a aquest últim viatge. Han treballat de debò.

En Jammu (nom amb el qual el van batejar a Grècia) que després de 5 hores seguides treballant, sense menjar ni beure, quasi no viu per explicar-ho. L'Alba que amb la seva alegria i amb el seu amor va arribar al cor de molts refugiats, que no es volien separar d'ella a l'hora dels adéus.

En arribar al camp al matí, els nens no feien altra cosa que preguntar "Where is Marc?". I és clar, el van arribar a estimar tant com valuós és ell. En Santi que tot i ser un dormilega es va aixecar aviat quasi tots els matins per anar als camps. Jo que el conec, sé l'esforç que ha fet.

A en Juan, el meu pare i l'home a qui li he d'agrair els valors que m'ha inculcat, d'entre els quals el més important és el de pensar per mi mateixa. Gràcies per tot el suport i per acompanyar-me i cuidar-me en el primer viatge.

Gràcies a la Lucrecia, la meva mare. Si he tingut el valor de pujar a un escenari i parlar davant de 70 persones és per la valentia i la seguretat que m'ha transmès. Ella és també la que més llàgrimes m'ha eixugat.

Agrair a la família del Joan que de tantes formes ha estat present en tot aquest projecte

.

A l'Escola Pia Santa Anna que ha fet seu el nostre projecte, que ens ha donat nom i ens ha ajudat. Vull agrair especialment a en Josep Maria Codina, a la Nerea Briongos, la Sandra Mañé, en Lluís Ballarín i la Maria Bartrina (la culpable de tot). També al David Cambray, que ha sigut el tutor clau (ell sap que vull dir). I a la Marta Quadrada que ha posat l'espalla en tot moment.

Als alumnes del Grau de Màrqueting que van elaborar les galetes solidàries (que a més de solidàries estaven boníssimes). Gràcies a l'empenta de la Gisela i en Joan, i també del seu professor, en Jordi Esteve, qui ens ha donat, no una, sinó centenars de mans.

Molt agraïda a en Marc Teixidor que ha dissenyat el logo que ha donat vida al projecte.

A la Montse i la Maite, que ens han fet una magnífica pàgina web. Ens fa sentir importants que una professional ens ajudi.

En Javi i la Laura que han fet més d'un miler de xapes per vendre!

Ceci, Javi i Clara que ens han ajudat en moltes coses del dia a dia i que hi han posat tot de si mateixos.

Ari, Ingrid i Uri, creadores dels vídeos que ens han permès arribar a les xarxes.

Agraïm també a:

Salam Cultura Museum (ONG)

Capgrós

La Vanguardia

Farmacia Herrero

Ajuntament de Premià de Dalt,

Ajuntament de Mataró

Ajuntament de Dosrius

Ajuntament de Barcelona

Ciutat Refugi

Stop Mare Mortum

Pâtisserie Sala

Sabates

Jordi Esteve (professor d'FP)

Life Concept SL

Avet-Set

Colònies Jordi Turull

A tots els qui amb les vostres aportacions ja siguin econòmiques o de qualsevol tipus esteu fent possible aquest projecte.

• Bibliografia

- "SÍRIA, EL PAÍS DE LAS ALMAS ROTAS. De la revolución al califato de ISIS". (Javier Espinosa i Mónica G. Prieto)
- "ANATOMY OF AUTHORITARIANISM IN THE ARAB REPUBLICS". (Joseph Sassoon)
- "LA NUEVA ODISEA. La historia de la crisis europea de refugiados". (Patrick Kingsley)
- "EL ISLAMISMO RADICAL" (Bruno Étienne)
- "HISTÒRIA DEL MÓN CONTEMPORANI" (Editorial Vicens Vives)
- Revista TIME: "*The End of Iraq*" [Juny de 2014]
- Vanguardia Dossier: "*Arabia Saudí ante sus desafíos*" [Setembre de 2016]
- "*Los godos del emperador Valente*" (article de A. Pérez Reverte al seu blog personal) [Setembre de 2015]

- **ANNEXE: Entrevista amb Andreu Rul·lan (capità del vaixell de rescat Astral)**

“Els que arriben a les nostres portes no tenen res a perdre. No se’ls pot aturar.”

Va ser l’octubre del 2016 quan el programa “Salvados” de Jordi Évole es va fer ressò de la curiosa història de l’Astral. Aquest vaixell de luxe, de 30 metres d’eslora, va canviar la seva utilitat quan el seu propietari, l’empresari italià Livio Lo Monaco (propietari de la famosa firma de matalassos de làtex), va decidir donar-lo per a una causa benèfica. Des d’aleshores, l’Astral ha estat en mans de l’ONG badalonina “Proactiva Open Arms”, encarregada del rescat de refugiats al Mediterrani. Coincidint amb un acte celebrat al Reial Club Marítim de Barcelona, parlem amb el capità de l’embarcació que tantes vides ha salvat, Andreu Rul·lan.

(Richy Cantero i Andreu Rul·lan, tripulants de l’Astral)

Quina és la feina dels que esteu a l’Astral?

Durant les últimes expedicions vam estar patrullant davant la costa líbia i ajudant en tasques de rescat marítim. Després de l’acord entre la Unió Europea i Turquia, el Mediterrani central s’ha convertit en el centre del transit de persones refugiades.

Les condicions en que viatgen han millorat?

Al contrari, l’alta presència d’ONGs fa que els traficants carreguin més les embarcacions (fins a 750 persones en un pesquer) i els hi posin menys benzina. Comptem amb que nosaltres serem per rescatar-los i decideixen reduir despeses.

Fins quan es pot mantenir aquesta situació?

No t’ho sabria dir... Europa sembla decidida a blindar les seves fronteres davant tot aquell que tracti d’entrar-hi. Si durant molt de temps la lògica ha estat

Desenvolupament = Pau, amb els anys sembla que els nostres dirigents han arribat a la conclusió que Seguretat = Pau. I és per això que, amb els diners que s'haurien de destinar a la lluita contra el terrorisme, es paga als senyors de la guerra locals perquè impedeixin l'avanç cap a Europa dels que fugen de casa seva.

Aquestes mesures són garantia d'èxit?

No. Això no pot durar per sempre. Els que arriben a les nostres fronteres no tenen res a perdre. No se'ls pot aturar. Àfrica s'ha posat a caminar i la bombolla que ens hem construït és més fràgil del que sembla. No som els responsables directes, però juguem un paper molt important en el que està passant.

Quin creus que és el problema?

Molt senzill. Ni el terrorisme internacional, ni les màfies dedicades al tràfic de persones, ni res del que t'hagin pogut explicar. El problema és la pobresa.

I el nostre deure al respecte?

Individualment cal ser conscients del que està passant. I com a societat tenim el deure d'exigir la veritat i no fiar-nos d'allò que ens diuen. Hem de ser solidaris. No hem de renunciar a transformar el món. A intentar-ho. En moments com aquests no ens podem prendre el luxe de ser apolítics.

Les nostres comoditats són conseqüència d'aquest patiment?

Sí. Només cal pensar en tots els petrolers que, dia a dia, i sense que ningú els digui res, travessen el Mediterrani procedents de països com Líbia. Això és contraban. Contraban que serveix per finançar guerres i que ve tacat de sang. Contraban que arriba a casa nostra en forma de combustible barat.

Què és el més difícil de la teva feina com a cooperant?

Cal un constant esforç intel·lectual per controlar els teus sentiments. Has d'empatitzar, és necessari, perquè si no acabes tractant a les persones que rescates com simples números. T'oblides de tot el que han vist, de tot el que han patit, i això és imperdonable. D'altra banda, tampoc has de deixar que les emocions t'impedeixen fer la teva feina amb la màxima eficàcia. Es tracta de mantenir un equilibri.

Quina ha estat la situació més perillosa a la que t'has enfrontat?

Un cop vam tenir un conflicte amb els guardacostes libis. A la que traspasses les 12 milles respecte a la costa (on comencen les aigües territorials), apareixen els que es fan dir guardacostes, es a dir, qualsevol que tingui una llanxa i un Kalashnikov a mà. Degut a una sèrie de malentesos van començar a disparar-nos. Per sort no van ferir a ningú.

Un cop a casa, com afrontes aquest tipus de records?

Tenim un programa de suport psicològic, però no sé si en aquests casos serveix de gran cosa. Estem obsessionats amb intentar que res del que veiem ens afecti, i no crec que hagi de ser així. Aquestes experiències t'han de "tocar", les has de sentir, és el que fa que ho puguis explicar des de l'autenticitat. No s'ha d'evitar el patiment, s'ha d'haver viscut per poder-lo entendre.